

RYNEK PRACY W MAŁOPOLSCE

RAPORT ZA ROK 2008

Maj 2009

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

Wojewódzki
Urząd
Pracy
w Krakowie

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Raport powstał w ramach projektu „Małopolskie Obserwatorium Rynku Pracy i Edukacji”, realizowanego przez Wojewódzki Urząd Pracy w Krakowie.

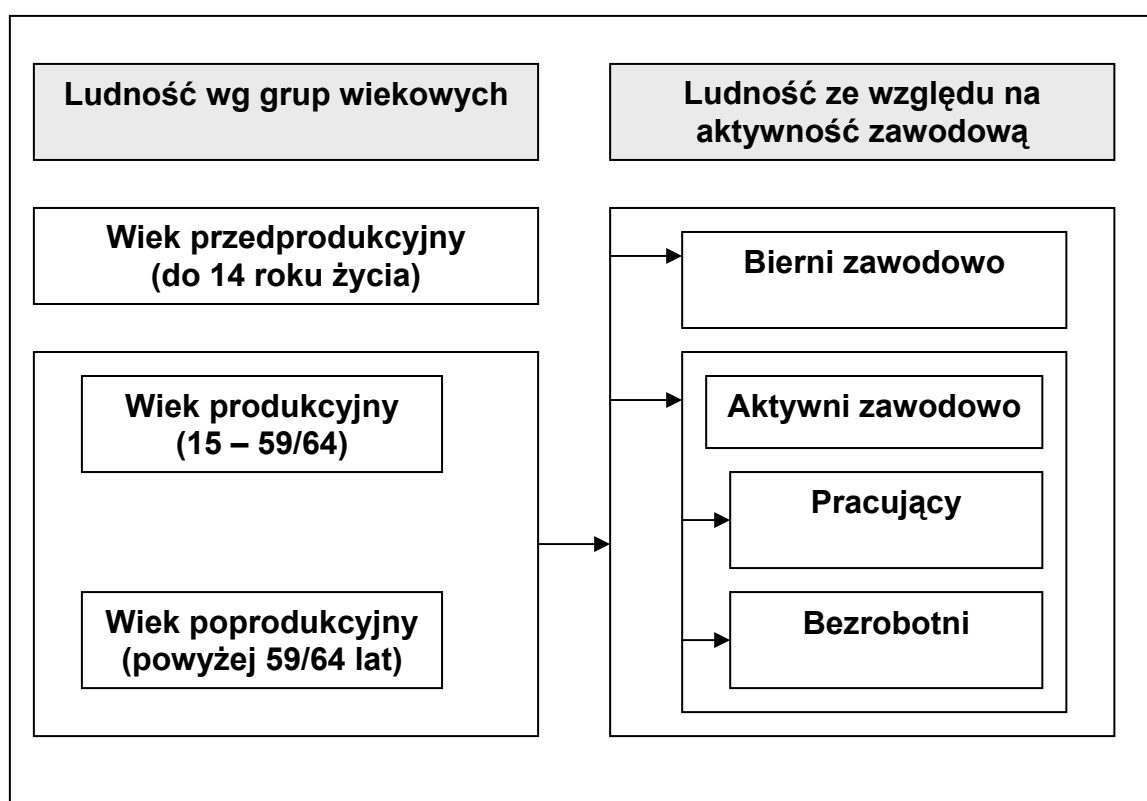
Projekt współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki.

SPIS TREŚCI:

1.	WPROWADZENIE.....	5
2.	GŁÓWNE TENDENCJE NA RYNKU PRACY W MAŁOPOLSCE.....	7
3.	ZMIANY I ZRÓŻNICOWANIE WSKAŹNIKA AKTYWNOŚCI ZAWODOWEJ, WSKAŹNIKA ZATRUDNIENIA I BEZROBOCIA.....	10
4.	BEZROBOCIE REJESTROWANE.....	22
5.	SYTUACJA OSÓB MAJĄCYCH TRUDNOŚCI NA RYNKU PRACY.....	27
6.	WNIOSKI.....	43

1. WPROWADZENIE

Informacja o rynku pracy pochodzi z dwóch podstawowych źródeł danych. Jednym z nich są statystyki bezrobocia gromadzone przez publiczne służby zatrudnienia (PSZ) (powiatowe oraz wojewódzkie urzędy pracy), w których zawarte są dane o osobach bezrobotnych. Drugim źródłem danych jest Badanie Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL) realizowane przez Główny Urząd Statystyczny (GUS), które gromadzi informacje nt. osób aktywnych oraz biernych zawodowo. W niniejszym opracowaniu zostaną zaprezentowane wskaźniki obejmujące informację o ludności z punktu widzenia aktywności zawodowej z wykorzystaniem przywołanych źródeł uzupełnionych o informację dostępną z badań prowadzonych w tym zakresie. Informacje na podstawie BAEL prezentowane są w podziale na poszczególne województwa, gdyż na takim poziomie badania te mają charakter reprezentatywny, podczas gdy informacje ze statystyk powiatowych urzędów pracy możliwe są do przedstawienia w ujęciu poszczególnych powiatów. Część opracowania poświęcona grupom osób znajdujących się w szczególnej sytuacji na rynku pracy, zaprezentowana będzie na bazie danych z rejestrów PUP na poziomie każdego z powiatów.

Źródło: opracowanie własne na podstawie definicji GUS

W statystyce publicznej występują dwie podstawowe klasyfikacje ludności z punktu widzenia aktywności zawodowej. Informacja o tych klasyfikacjach zawarta jest na poniższym schemacie. Pierwsza z nich dotyczy podziału ludności ze względu na wiek i wyróżnia 3 grupy ludności:

- wiek przedprodukcyjny (osoby w wieku do 14 lat),
- wiek produkcyjny (od 15 lat do 59 dla kobiet oraz 64 dla mężczyzn, czyli cezura pomiędzy wiekiem aktywności zawodowej i wiekiem emerytalnym),
- wiek poprodukcyjny (powyżej 60 dla kobiet i 65 dla mężczyzn).

Osoby w wieku 15 lat i więcej to osoby w wieku aktywności zawodowej. Grupa ta ze względu na rodzaj aktywności dzieli się na aktywnych i biernych zawodowo. Osoby aktywne zawodowo, to osoby pracujące oraz osoby bezrobotne. Osoby bierne zawodowo to osoby które nie zostały zaklasyfikowane jako pracujące lub bezrobotne. Przyczyną bierności zawodowej może być m.in.: emerytura, podjęta nauka (w tym uzupełnianie kwalifikacji), choroba (w tym niepełnosprawność), obowiązki rodzinne i związane z prowadzeniem domu oraz przekonanie o niemożności znalezienia pracy.

Relacja grup z tych dwóch klasyfikacji buduje trzy najważniejsze wskaźniki opisujące rynek pracy:

- współczynnik aktywności zawodowej mierzony jest jako udział osób aktywnych zawodowo w grupie osób w wieku 15 lat i więcej,
- wskaźnik zatrudnienia mierzony jest jako udział osób pracujących w grupie osób w wieku 15 lat i więcej,
- wskaźnik bezrobocia mierzony jest jako udział osób bezrobotnych w grupie aktywnych zawodowo.

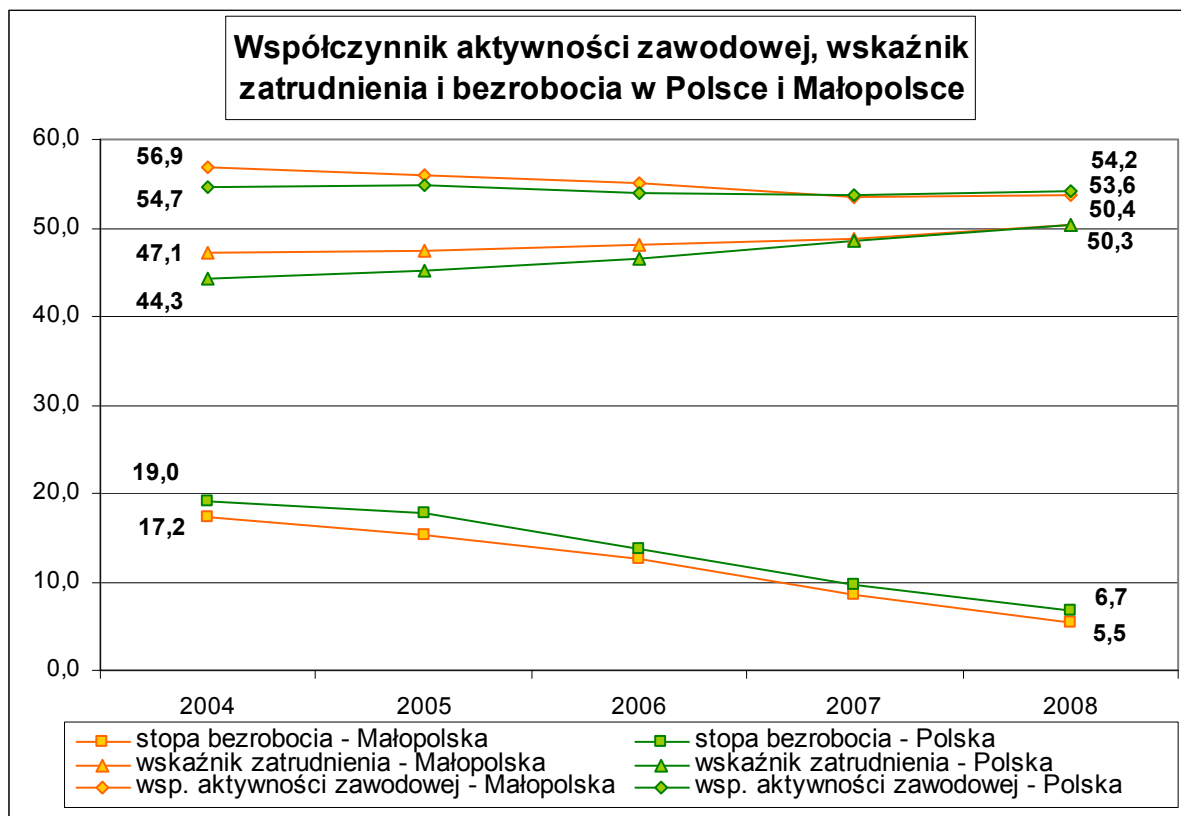
W statystyce publicznej pojawiają się dwie definicje osoby bezrobotnej, jedna w oparciu o dane rejestrowe (stopa bezrobocia rejestrowana) oraz w oparciu o Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL).

Bezrobotny wg kryterium rejestrowego, to osoba, która jest zarejestrowana w urzędzie pracy jako bezrobotna.

Osoba bezrobotna wg BAEL to osoba niepracująca, aktywnie poszukująca pracy oraz gotowa ją podjąć w przeciągu dwóch tygodni od momentu badania.

2. GŁÓWNE TENDENCJE NA RYNKU PRACY W MAŁOPOLSCE W 2008 ROKU

Wskaźniki aktywności zawodowej, zatrudnienia oraz bezrobocia dla Polski i Małopolski prezentuje poniższy wykres.

Źródło: opracowanie własne na podstawie *Badanie Aktywności Ekonomicznej Ludności*, GUS

Jak widać na powyższym wykresie w Małopolsce przez długi czas utrzymywała się dużo bardziej korzystna w porównaniu ze średnią dla Polski sytuacją dla wszystkich 3 wskaźników. Obecnie wartość współczynnika aktywności zawodowej w Małopolsce jest niższa (53,6%), niż w Polsce (54,2%). Do roku 2007 wartość wskaźnika zarówno dla Polski i Małopolski malała. W 2008 roku miał miejsce wzrost wartości wskaźnika o 0,5 punktu procentowego w Polsce i tylko 0,2 w Małopolsce. Wskaźnik zatrudnienia w Polsce i Małopolsce wzrasta, jednakże tempo wzrostu jest wyższe dla kraju, co powoduje, że pozytywny dystans dla Małopolski został całkowicie zniwelowany (na koniec 2008 roku wartość średnioroczna dla Małopolski wynosiła 50,3%, natomiast dla Polski 50,4%). Przewaga przeszło 2 punktów procentowych Małopolski sprzed trzech lat już nie występuje. Wartość wskaźnika bezrobocia dla Małopolski i Polski dynamicznie maleje. Na koniec 2008 roku wg BAEL stopa bezrobocia w Małopolsce wynosiła 5,5%, a w Polsce 6,7%.

Warte podkreślenia jest to, że następuje równoczesna poprawa wskaźników zatrudnienia i bezrobocia. Informacja ta wskazuje na pozytywne zjawisko, jakim jest spadek bezrobocia w wyniku wzrostu zatrudnienia. Ma to tym większe znaczenie, że w powszechnej opinii spadek bezrobocia upatrywany jest przede wszystkim w migracjach zagranicznych. Jak podaje GUS począwszy od roku 2004 w całej Polsce powstało 2,69 mln miejsc pracy i obecnie pracuje ok. 16 mln osób¹. W Małopolsce w tym samym czasie przybyło ok. 150 tys. pracujących².

Z dotychczasowej analizy wynika, że w latach 2005-2008 Małopolska pogorszyła swoją pozycję w odniesieniu do średniej ogólnopolskiej w zakresie analizowanych wskaźników. Niekorzystna zmiana dokonała się zarówno w stosunku do średniej dla Polski, jak i do innych województw.

Tabela . Zmiana wskaźników rynku pracy w województwach w 2008 roku

	współczynnik aktywności zawodowej			wskaźnik zatrudnienia			stopa bezrobocia		
	2007	2008	07-08	2007	2008	07-08	2007	2008	07-08
dolnośląskie	53,3	52,9	-0,4	46,5	48,1	1,6	11,5	9,0	-2,5
kujawsko-pomorskie	51,6	52,4	0,8	45,8	47,6	1,9	8,1	8,0	-0,1
lubelskie	56,5	55,2	-1,3	51,2	50,4	-0,8	9,7	8,4	-1,3
lubuskie	53,4	52,4	-1,0	48,2	49,1	0,8	9,0	4,8	-4,2
łódzkie	54,8	55,3	0,5	49,8	51,6	1,9	7,5	6,0	-1,5
małopolskie	53,4	53,6	0,2	48,9	50,3	1,5	7,9	5,5	-2,4
mazowieckie	57,1	58,9	1,8	51,9	55,4	3,4	7,6	5,6	-2,0
opolskie	51,1	51,2	0,0	46,4	47,9	1,6	9,4	5,6	-3,8
podkarpackie	54,5	54,7	0,2	49,3	50,2	1,0	8,1	7,2	-0,9
podlaskie	54,5	54,6	0,1	49,6	51,1	1,5	8,3	6,9	-1,4
pomorskie	53,1	52,7	-0,4	48,1	49,8	1,7	8,5	3,9	-4,6
śląskie	50,2	51,7	1,6	46,1	48,3	2,2	8,1	6,8	-1,3
świętokrzyskie	56,4	56,6	0,2	49,6	51,6	2,0	10,1	9,6	-0,5
warmińsko-mazurskie	51,5	51,3	-0,2	46,0	47,5	1,5	10,1	7,2	-2,9
wielkopolskie	54,4	55,0	0,6	49,9	51,6	1,7	7,4	6,3	-1,1
zachodniopomorskie	49,3	50,5	1,1	43,7	45,7	2,0	9,6	8,6	-1,0
Polska	53,7	54,2	0,5	48,6	50,4	1,8	8,5	6,7	-1,8

Źródło: opracowanie własne na podstawie *Badanie Aktywności Ekonomicznej Ludności*, GUS

Województwami o najwyższej wartości współczynnika aktywności zawodowej w 2008 roku są: mazowieckie (58,9), świętokrzyskie (56,6), łódzkie (55,3) oraz lubelskie (55,2).

¹ *Kwartalna informacja o rynku pracy. IV kwartał 2008 r.* GUS, Warszawa 2009

² Liczba jest pochodną wartości obliczonych na podstawie BAEL w: *Aktywność ekonomiczna ludności w województwie małopolskim w III kwartale 2007 roku*. Informacja sygnałowa nr 27, Urząd Statystyczny w Krakowie, Kraków grudzień 2007

Małopolska pod względem tego wskaźnika podobnie jak w zeszłym roku zajmowała 8. miejsce spośród wszystkich województw. Największą dynamikę wzrostową odnotowały województwa mazowiecki, śląskie, zachodniopomorskie, kujawsko-pomorskie oraz wielkopolskie.

Pod względem wskaźnika zatrudnienia w 2007 roku najwyższą wartością wyróżniały się województwa: mazowieckie (55,4), łódzkie (51,6), wielkopolskie (51,6) oraz świętokrzyskie (51,6). Małopolska (48,9) zajmowała 7. pozycję (w 2007 roku 8 pozycja). Województwami, w których najdynamiczniej wzrastała wartość wskaźnika zatrudnienia były: mazowieckie, śląskie, świętokrzyskie oraz zachodniopomorskie.

Województwami o najniższej wartości wskaźnika bezrobocia (wg BAEL) na koniec 2008 roku są województwa pomorskie (3,9), lubuskie (4,8) oraz małopolskie (5,5). Spadek stopy bezrobocia miał miejsce we wszystkich województwach. Największy spadek odnotowano w województwach pomorskim, lubuskim, opolskim oraz warmińsko-mazurskim. Zmniejszenie stopy bezrobocia w ostatnim roku miało wielkie znaczenie na ranking województw.

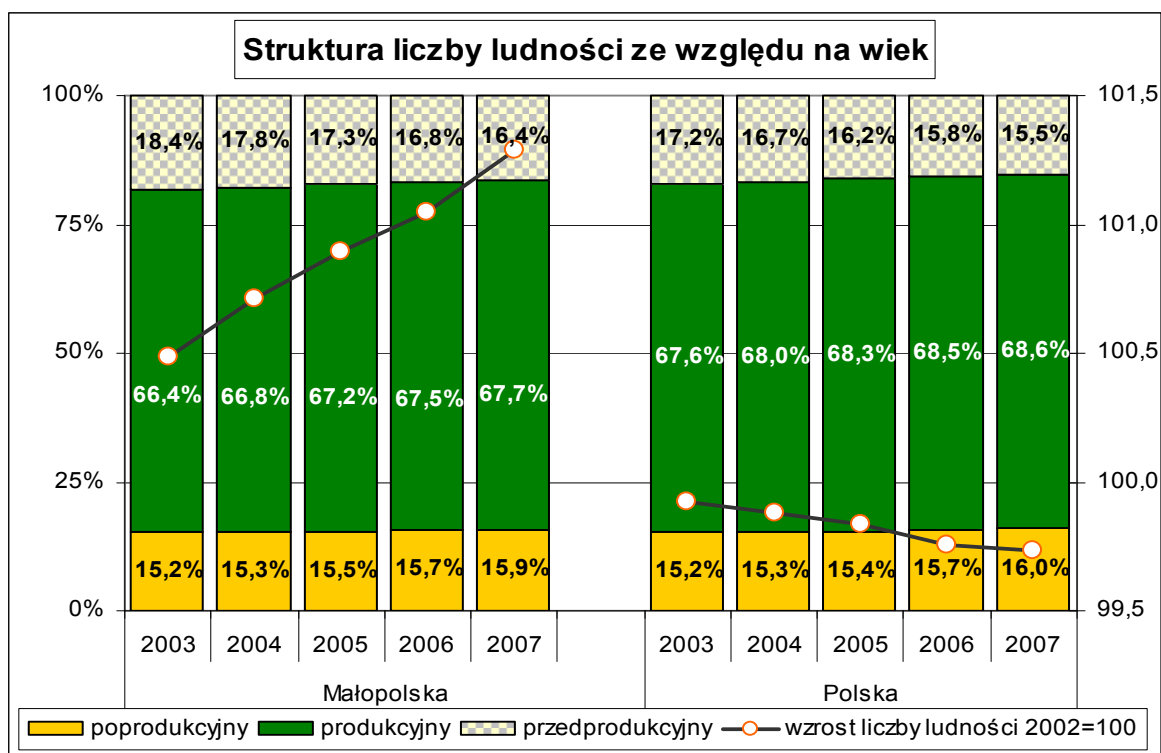
Ogólnie w opisywanym roku ponadprzeciętna poprawa wszystkich trzech opisywanych wskaźników miała miejsce tylko w województwie mazowieckim, które od kilku lat pozytywnie wyróżnia się na tle pozostałych. Ponadprzeciętną poprawę współczynnika aktywności zawodowej oraz wskaźnika zatrudnienia odnotowały województwa: śląskie, zachodniopomorskie oraz kujawsko-pomorskie, czyli te które cechują się najniższymi wartościami opisywanych wskaźników w kraju. Mimo znacznej poprawy wartości wskaźników województwa te nadal cechują się niższą niż średnia ogólnopolska wartością. Zmiana wartości wskaźników dla tych województw miała wpływ na poprawę ich pozycji w stosunku do innych regionów Polski. Z ogólnej analizy wskaźników wynika, że pogorszenie pozycji Małopolski w odniesieniu do średniej ogólnopolskiej wynikała przede wszystkim stąd, że część województwa rozwijała się dużo szybciej, niż postępował rozwój Małopolski, co spowodowało przesunięcie na niższe pozycje w porównaniu do pozostałych.

W dalszej części opracowania zostaną przedstawione składowe charakterystyki prezentowanych trzech wskaźników: aktywności zawodowej, zatrudnienia oraz bezrobocia, zarówno dla Małopolski, jak i Polski. Zaprezentowane zostaną liczba osób: biernych zawodowo, aktywnych zawodowo, pracujących i bezrobotnych oraz ludność z punktu widzenia wieku: przedprodukcyjnego, produkcyjnego oraz poprodukcyjnego. W pierwszej kolejności zostaną zaprezentowane charakterystyki demograficzne, które budują wspomniane wskaźniki, a następnie zostaną prześledzone w ujęciu syntetycznym (jako

wskaźniki aktywności zawodowej, zatrudnienia i bezrobocia) z punktu widzenia ich zmiany oraz takich cech jak płeć, wiek oraz miejsce zamieszkania.

3. ZMIANY I ZRÓŻNICOWANIE WAKAŹNIKA AKTYWNOŚCI ZAWODOWEJ, WSKAŹNIKA ZATRUDNIENIA I BEZROBOCIA

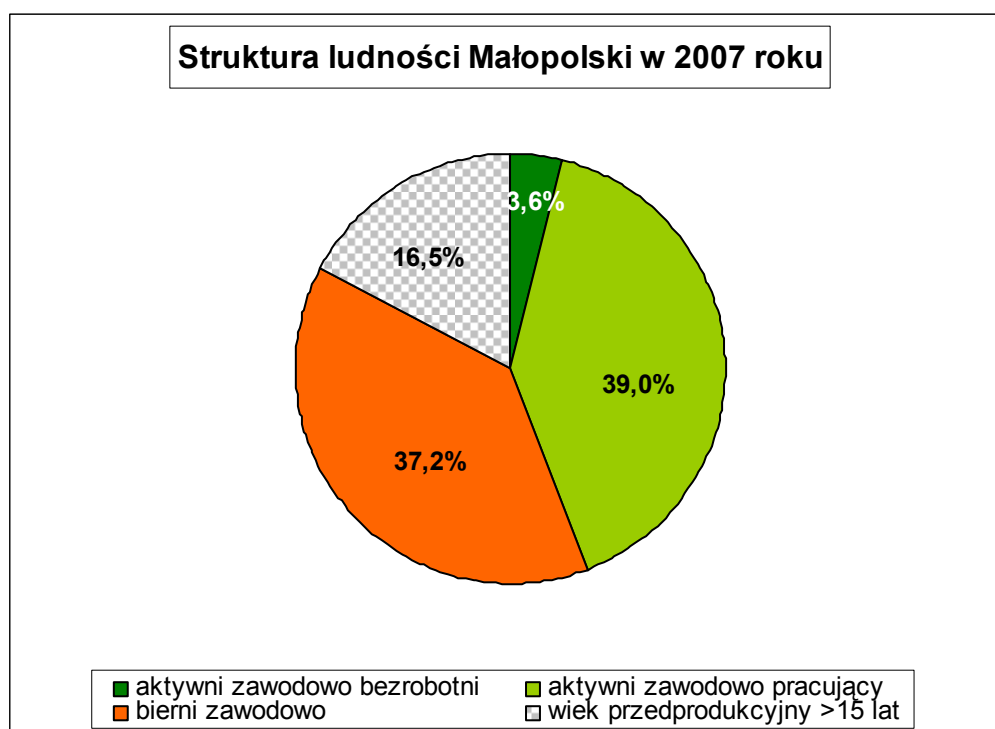
Na koniec 2007 roku³ Małopolska liczyła 3 279 tys. mieszkańców, czyli o 7 830 osób więcej niż w poprzednim roku. Był to największy przyrost ludności w ostatnich 7 latach. Jak podaje Urząd Statystyczny w Krakowie, główną przyczyną wzrostu liczby mieszkańców był dodatni przyrost naturalny oraz dodatnie saldo migracji stałej oraz czasowej. Podobnie jak w poprzednich latach województwo małopolskie było jednym z czterech województw, w których miał miejsce wzrost liczby ludności (obok mazowieckiego, pomorskiego i wielkopolskiego). Ogólnie w Polsce w 2007 roku liczba ludności zmalała (o 0,03%). Należy podkreślić, że w latach 2003-2007 w Małopolsce liczba ludności wzrosła o 1,3% podczas, gdy w całej Polsce miał miejsce spadek o 0,3%. Obecnie Małopolska plasuje się na 4 miejscu w kraju. Mieszkańcy stanowią 8,6% ogółu ludności Polski, a ich udział stopniowo i systematycznie wzrasta.

Źródło: opracowanie własne na podstawie Badanie Aktywności Ekonomicznej Ludności, GUS

³ Stan i ruch naturalny ludności w województwie małopolskim w 2007 roku. Informacja sygnałna nr 12, Urząd Statystyczny w Krakowie, Kraków maj 2007.

Obok wzrostu liczby ludności w Małopolsce kolejny rok z rzędu odnotowuje się zmniejszenie populacji dzieci i młodzieży, co przedstawione jest na poniższym wykresie. Nadal jednak można powiedzieć, że struktura mieszkańców Małopolski jest młodsza, niż w całej Polsce. Udział osób w wieku przedprodukcyjnym (do 15 lat) w Małopolsce wynosił 16,5% i był mniejszy niż rok temu (16,8%). Większy udział ludności w wieku przedprodukcyjnym dokonywał się kosztem mniejszego udziału ludności w wieku produkcyjnym (67,7%, w poprzednim roku 67,5%). Co charakterystyczne, ma miejsce stały wzrost liczby i udziału ludności w wieku poprodukcyjnym (w Małopolsce z 493 675 w 2003 roku, co stanowiło 15,2% do 520 449 w 2007 roku, co stanowiło 15,9%). Jak wskazuje większość prognoz, udział osób w tej grupie ludności będzie wzrastał, co związane jest bezpośrednio ze starzeniem się społeczeństwa.

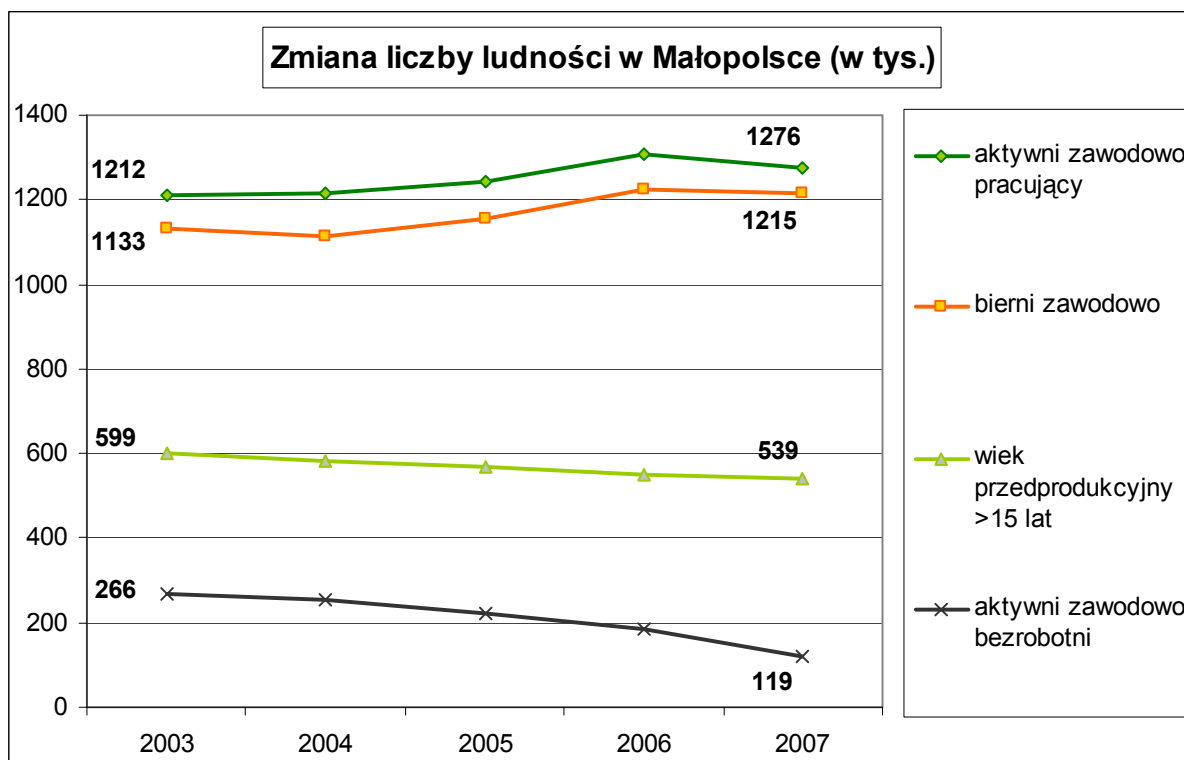

Źródło: opracowanie własne na podstawie *Badanie Aktywności Ekonomicznej Ludności*, GUS

W końcu 2007 roku w Małopolsce osoby biernie zawodowo stanowiły 37,2%. Osoby aktywne zawodowo obejmowały 42,6% liczby ludności Małopolski (3,6% stanowiły osoby bezrobotne, a 39% osoby pracujące). Średnio na 1 osobę pracującą przypada 1,5 osoby z różnych powodów pozostającej bez zatrudnienia (proporcja 39 : 61). Z roku na rok wskaźnik ten ulega pogorszeniu (w 2006 wynosił 40 : 60).

W poprzednich latach zmniejszająca się liczba osób bezrobotnych dokonywała się w największej mierze za sprawą wzrostu pracujących oraz osób biernych zawodowo (przy

równoczesnym spadku liczby osób w wieku przedprodukcyjnym). W roku 2007 wg statystyk miał miejsce spadek ludności we wszystkich prezentowanych kategoriach.

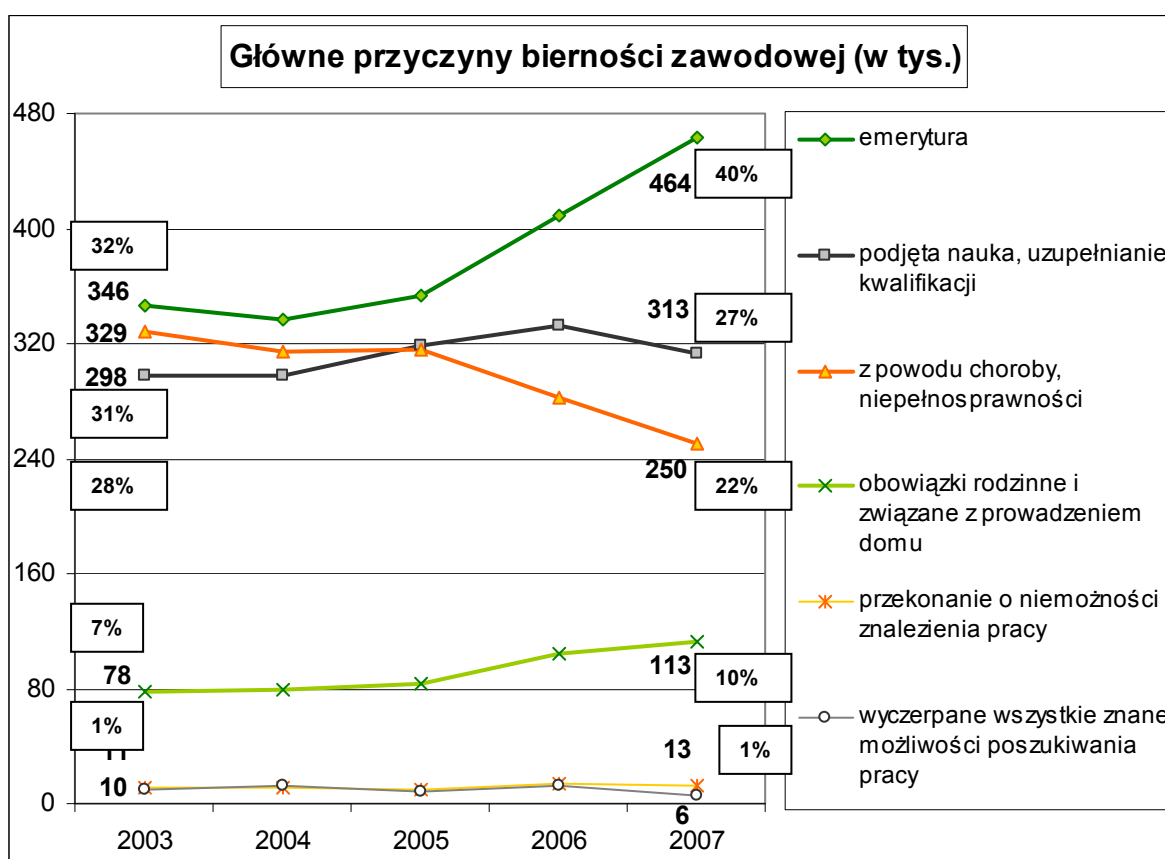

Źródło: opracowanie własne na podstawie *Badanie Aktywności Ekonomicznej Ludności*, GUS

Z powyższego wykresu wynika, że liczba osób biernych zawodowo porównując rok 2007 do poprzedniego roku zmalała. W 2006 ich liczba wynosiła 1 225 tys., natomiast na koniec 2007 1 216 tys. Z danych wynika, że liczba osób biernych zawodowo zmalała o 9 tys. Z punktu widzenia prezentowanych zmian ważne jest zaprezentowanie tej kategorii według głównych przyczyn bierności zawodowej.

Główną przyczyną bierności zawodowej w Małopolsce w 2007 roku było pozostawanie na emeryturze (464 tys., 40% biernych zawodowo, wzrost o 5 punktów procentowych w porównaniu do poprzedniego roku), podjęcie nauki oraz uzupełnienie kwalifikacji (313 tys., 29% biernych zawodowo, spadek o 2 punkty procentowe) oraz choroby lub niepełnosprawność (250 tys., 22% biernych zawodowo, spadek o 2 punkty procentowe). Kolejnymi powodami dla pozostawania w bierności zawodowej były obowiązki rodzinne związane z prowadzeniem domu (113 tys. 10%), przekonanie o niemożności znalezienia pracy (13 tys., 1%) oraz wyczerpanie wszystkich znanych możliwości poszukiwania pracy (6 tys., 1%). Co charakterystyczne w ostatnich latach obserwuje się znaczący spadek ludności biernej zawodowo, która jako przyczynę wskazywała uzupełniania kwalifikacji i podejmowania nauki, jak również chorobę i niepełnosprawność. Równocześnie miał miejsce

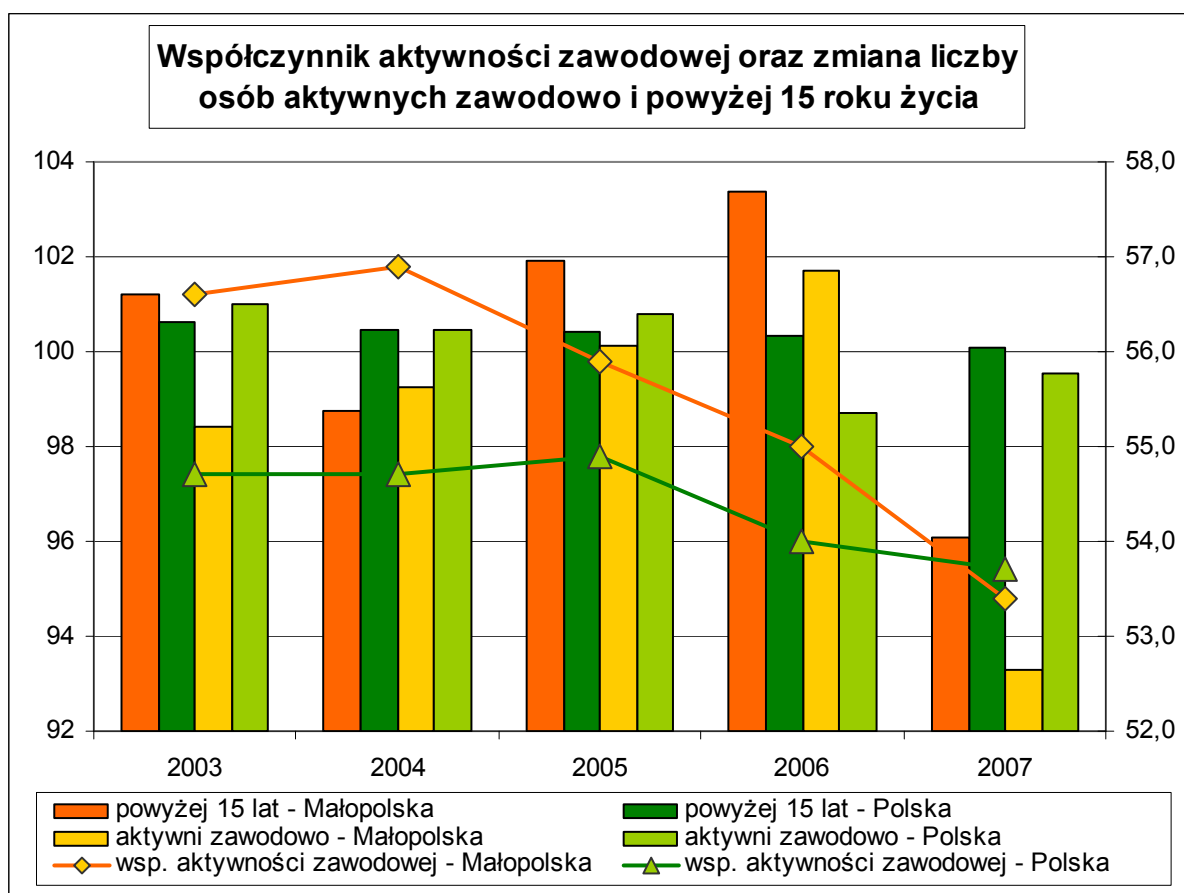
znaczący wzrost liczby ludności bierniej zawodowo ze względu na uzyskanie uprawnień emerytalnych. Jak podają różne źródła w 2007 w całej Polsce miał miejsce wzrost liczby ludności uzyskującej uprawnienia emerytalne o 200 tys. osób, natomiast w 2008 o 215 tys. Nagły wzrost liczby emerytów w ostatnich dwóch latach wynika z zapowiadanej od dłuższego czasu reformy emerytalnej, która miała za zadanie ograniczenie łatwego dostępu do emerytur. Duża część ludności w wieku przedemerytalnym obawiając się utraty możliwości nabycia świadczeń emerytalnych na bazie obowiązujących zasad wystarała się o nią wcześniej. Sytuacja taka spowodowała lawinowy wzrost liczby osób starających się o emeryturę w latach 2007 i 2008. W roku 2009 i kolejnych latach można się spodziewać, że wzrost liczby emerytów zostanie ograniczona.

Źródło: opracowanie własne na podstawie Badanie Aktywności Ekonomicznej Ludności, GUS

3.1 WSKAŹNIK AKTYWNOŚCI ZAWODOWEJ

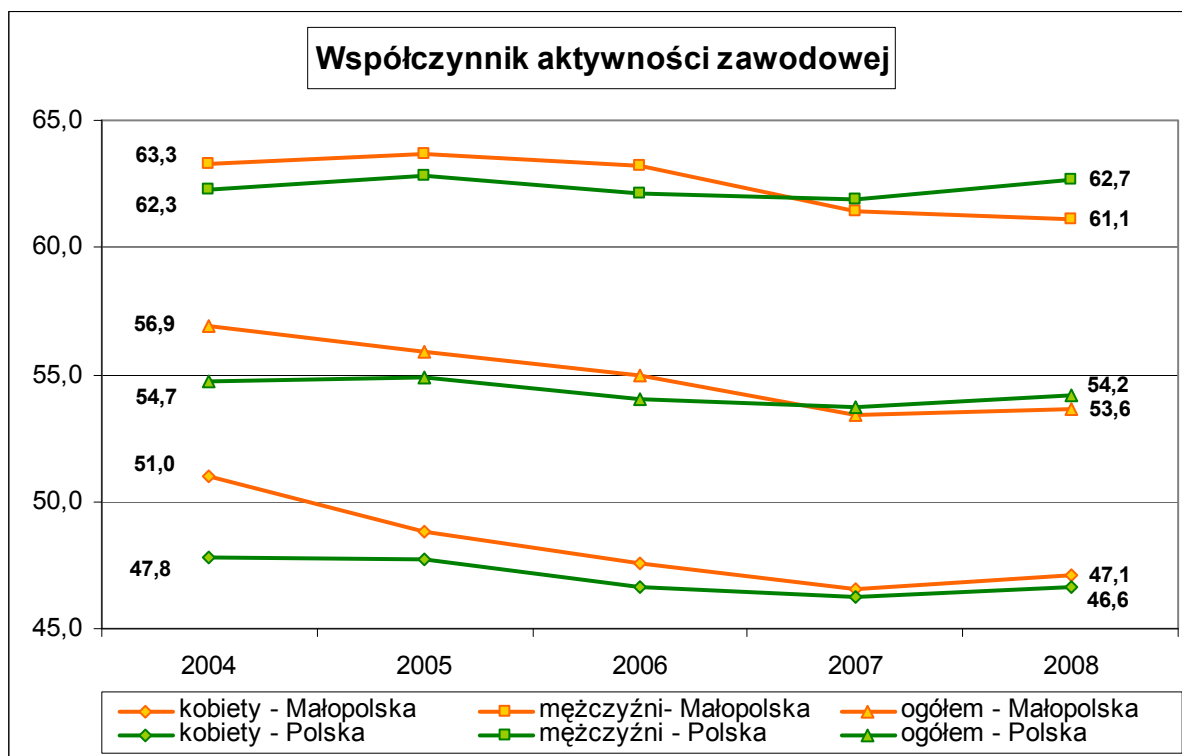
Wskaźnik definiowany jest jako liczba aktywnych zawodowo (tzw. siły roboczej) w grupie osób 15 lat i więcej. Przyjmuje się, że pozytywną tendencją jest wzrost tego wskaźnika. Wartość wskaźnika rośnie wraz ze wzrostem liczby osób aktywnych zawodowo i/lub zmniejszaniem się grupy osób powyżej 15 roku życia. Najwyższą wartość wskaźnika w Europie ma Dania (w 2007 76,5%).

Źródło: opracowanie własne na podstawie *Badanie Aktywności Ekonomicznej Ludności*, GUS

Jak widać na powyższym wykresie zarówno w Małopolsce i w Polsce wartość wskaźnika maleje – dla Polski zaczęła spadać od 2006 roku, natomiast w Małopolsce proces ten zaobserwować było można już rok wcześniej. Zmiana ta wynika przede wszystkim z mniejszego przyrostu osób powyżej 15. roku życia w porównaniu do przyrostów osób aktywnych zawodowo. Dodatkowo, przywoływane zmiany miały jeszcze bardziej niekorzystne proporcje dla Małopolski – przyrosty osób powyżej 15. roku życia były większe, a aktywnych zawodowo mniejsze, niż średnio w Polsce. W roku 2007 w Małopolsce miało miejsce zmniejszenie liczby aktywnych zawodowo oraz osób powyżej 15. roku życia co

spowodowało dalsze pogorszenie wartości wskaźnika aktywności zawodowej, a w rezultacie obniżenie wartości wskaźnika aktywności zawodowej poniżej poziomu ogólnopolskiego. Aktualnie współczynnik aktywności zawodowej w Małopolsce wynosi 53,6% (w porównaniu do poprzedniego roku wzrósł o 0,2 punktu procentowego), natomiast w Polsce 54,2% (wzrost o 0,5 punktu procentowego).

Źródło: opracowanie własne na podstawie *Badanie Aktywności Ekonomicznej Ludności*, GUS

Współczynnik aktywności zawodowej jest znacznie zróżnicowany ze względu na płeć. W końcu 2008 roku wynosił 61,1% dla mężczyzn i 47,1% dla kobiet w Małopolsce oraz 62,7% oraz 46,6% dla Polski. W ostatnim roku współczynnik ten w Małopolsce dla kobiet rósł, podczas gdy dla mężczyzn spadał. W ostatnich latach mamy do czynienia z odwróceniem trendu zmian wartości wskaźnika aktywności zawodowej ze względu na płeć.

Niska wartość wskaźnika aktywności zawodowej w Polsce i Małopolsce w porównaniu do krajów europejskich o najwyższej jego wartości wynika z wczesnego odchodzenia z rynku pracy. Mimo wyznaczonego ustawowego wieku, który uprawnia do przechodzenia na emeryturę (60 dla kobiet oraz 65 dla mężczyzn) większość osób wcześniej kończy swą aktywność zawodową. Wynika to przede wszystkim z możliwości odchodzenia na wcześniejszą emeryturę niektórych grup zawodowych. Średnio w Polsce wiek przejścia na

emeryturę wynosi ok. 57-58 lat (54 dla kobiet i 61 dla mężczyzn⁴), a w Małopolsce średni wiek dezaktywizacji zawodowej jest jeszcze niższy i wynosi 54 lata⁵, przy czym kobiety z rynku pracy odchodzą o rok wcześniej. Z punktu widzenia zróżnicowania terytorialnego najwyższy poziom aktywności utrzymywał się w dużych miastach regionu (Kraków, Tarnów, Nowy Sącz), najniższy w małych miastach, natomiast średni poziom na wsi. Z punktu widzenia wykształcenia najdłużej na rynku pracy pozostają osoby z wyższym wykształceniem (średni wiek odchodzenia na emeryturę to 57 lat). Wraz ze spadkiem wykształcenia czas pozostawania na rynku pracy maleje. Wynika to przede wszystkim stąd, że o odchodzeniu na emeryturę w dużej mierze decydują zarobki osiągnięte z pracy. Osoby, które zarabiają mniej, przechodząc na emeryturę stosunkowo niewiele tracą (często zyskują, ze względu na możliwość dodatkowego legalnego bądź nie zarobkowania). Jak wynika z badań⁶ stopa zastąpienia dochodów z pracy przez emerytury wynosiła średnio 82% dla mężczyzn oraz 84% dla kobiet. Im niższe są wynagrodzenia osób przechodzących na emeryturę tym stopa zastąpienia wyższa. Przywołane charakterystyki: zamieszkiwanie na wsi, niższe wykształcenie, bycie kobietą oraz starszy wiek są korelatami niskiego wynagrodzenia, przez co sprzyjają szybszej dezaktywizacji zawodowej.

Głównymi powodami dla wcześniejszej dezaktywizacji zawodowej są⁷:

- nabycie odpowiednich uprawnień (w tym prawo do wcześniejszej emerytury). Z wyników analiz wynika, że
- słaby stan zdrowia oraz bezpośrednio z nim związane unikanie nadmiernych obciążeń wynikających z pracy (fizycznych oraz psychicznych),
- trudności ze sprostaniem wymagań oraz zagrożeń płynących ze środowiska zawodowego (w tym przede wszystkim te związane ze stabilnością zatrudnienia),
- odczuwanie konkurencji ze strony osób młodszych (szczególnie w zakresie umiejętności posługiwania się nowoczesnymi technologiami oraz wymaganiami, którym jest trudno sprostać).

Warto podkreślić, że spadek wartości współczynnika aktywności zawodowej powodowany jest również dłuższym pozostawaniem w bierności zawodowej osób najmłodszych, z powodu podejmowania nauki. Wynika to ze wzrostu aspiracji edukacyjnych młodzieży oraz chęci

⁴ M. Boni, *Generacja 50+: problemy, wyzwania, szanse*, w: J. Tokarz (red.) *Rynek pracy a osoby bezrobotne 50+. Bariery i szanse*, Akademia Rozwoju Filantropii w Polsce, Warszawa, 2007

⁵ M. Fronczek, N. Laurisz, *Rynek pracy w Małopolsce w świetle wskaźników opartych na badaniach sondażowych*, w: J. Górniak, S. Mazur (red.) *Diagnoza rynku pracy i wykluczenia społecznego w Małopolsce. Refleksja nad wykorzystaniem wskaźników*, MSAP AE, Kraków, 2007

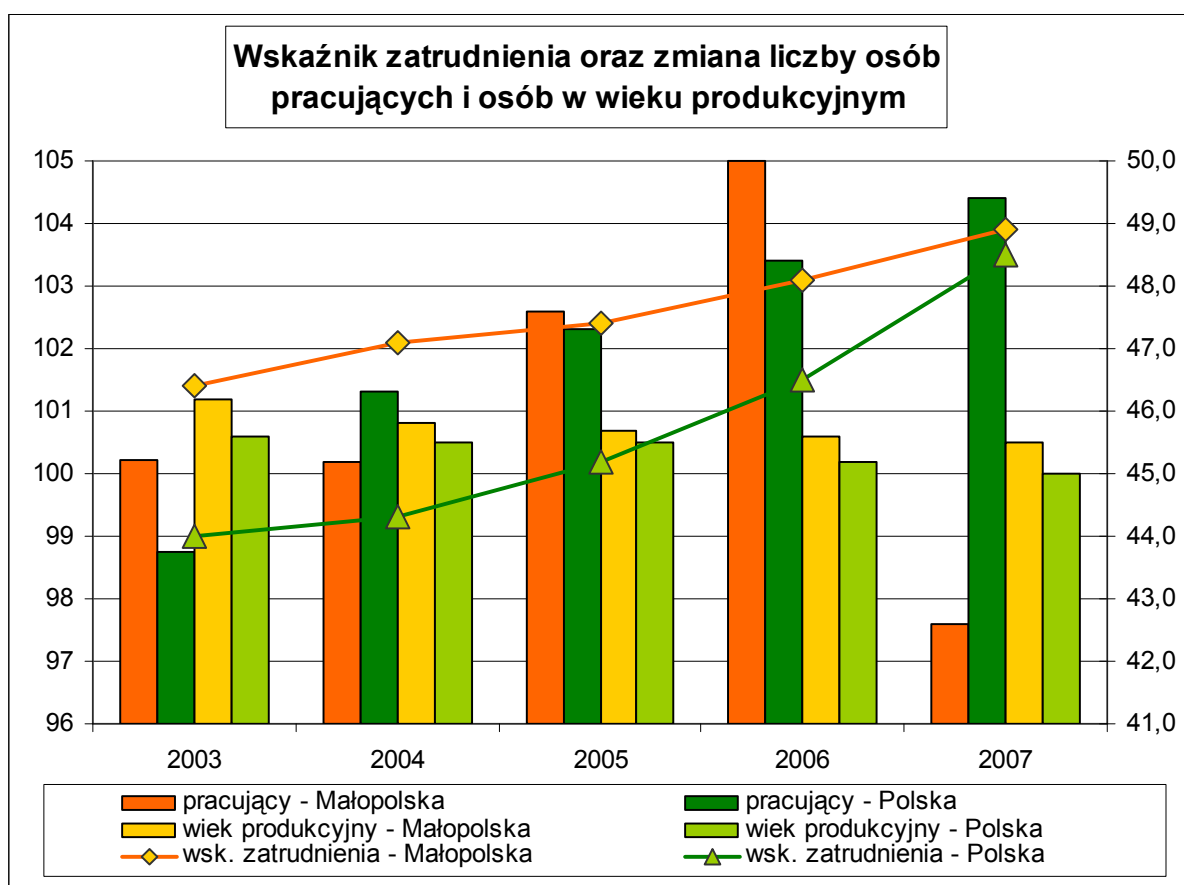
⁶ A. Giza – Poleszczuk, M. Góra, J. Litwiński, U. Sztanderska, *Dezaktywizacja osób w wieku okołoemerytalnym. Raport z badań*. Departament analiz Ekonomicznych i Prognoz, MPiPS, Warszawa 2008

⁷ ibidem

kontynuacji nauki. Wydłużenie edukacji przyczynia się do podniesienia jakości kapitału ludzkiego.

3.2 WSKAŹNIK ZATRUDNIENIA

Wskaźnik zatrudnienia (stopa zatrudnienia) definiowany jest jako liczba osób pracujących do liczby osób w wieku produkcyjnym (15-59/64). Wskaźnik aktywności zawodowej i zatrudnienia są bardzo mocno ze sobą powiązane. Podobnie jak w przypadku wskaźnika aktywności zawodowej, pożądana jest jak najwyższa wartość wskaźnika. Wskaźnik rośnie wraz ze wzrostem pracujących i/lub spadkiem liczby osób w wieku produkcyjnym. Celem polityki zatrudnienia UE do roku 2010 jest osiągnięcie ogólnej stopy zatrudnienia na poziomie 70%, dla kobiet 60%, natomiast dla osób w wieku 55-64 lata 50%. Obecnie najwyższy stopa zatrudnienia utrzymuje się w Danii (wg EUROSTAT na koniec 2007 wynosiła 77,1%). Średnia dla UE 27 na koniec 2007 wynosiła 65,4%.

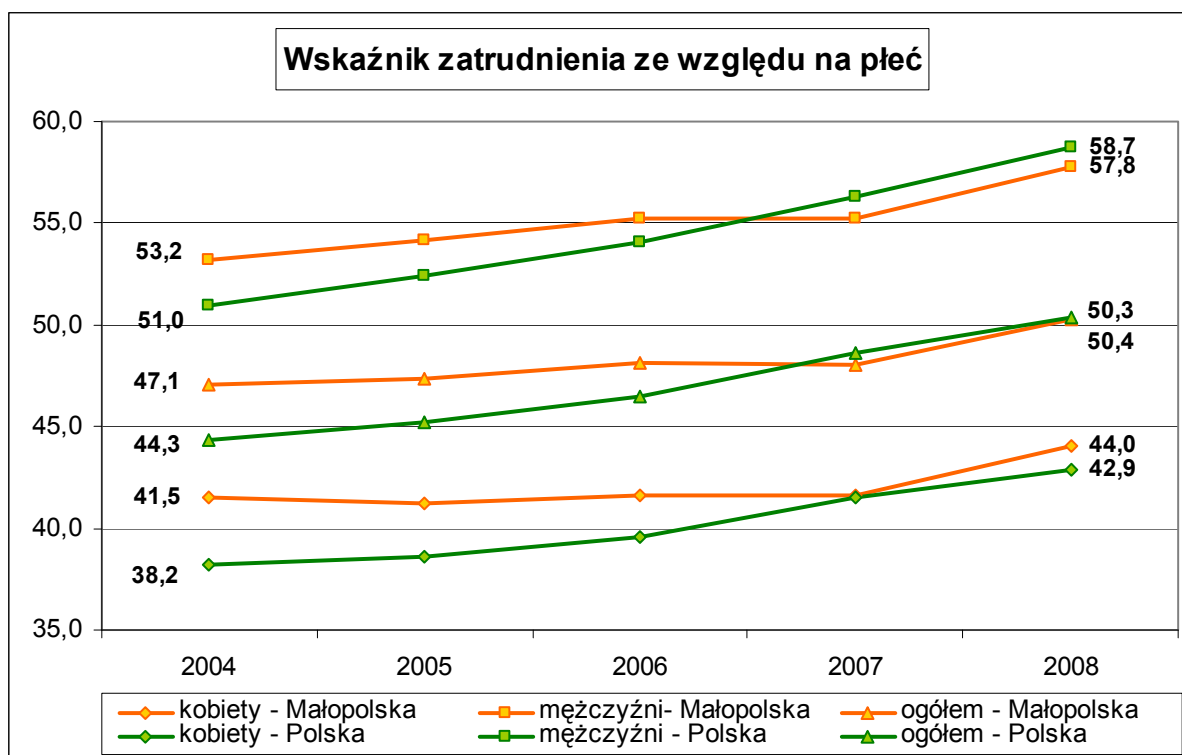

Źródło: opracowanie własne na podstawie *Badanie Aktywności Ekonomicznej Ludności*, GUS

Wartość wskaźnika zatrudnienia w 2008 roku w Małopolsce wynosiła 50,3% i w porównaniu do poprzedniego roku była wyższa o 1,4 punktu procentowego. W Polsce wartość wskaźnika

wyniosła 50,4% i była wyższa od zeszłorocznej o 1,8 punktu procentowego. Zarówno w Polsce, jak i Małopolsce wskaźnik zatrudnienia stale rośnie. Zmiana wartości wskaźnika jest przede wszystkim pochodną wzrostu liczby pracujących. W 2008 roku wartość wskaźnika zatrudnienia dla Małopolski była niższa od średniej wartości dla Polski. Dotychczasowa długoletnia przewaga Małopolski znikła. Główną przyczyną był większy przyrost osób pracujących w Polsce oraz mniejszy przyrost osób w wieku produkcyjnym. Powyższy wykres za 2007 rok prezentuje zbliżenie się krzywych wskaźnika zatrudnienia dla Polski i Małopolski. W 2008 roku wartość dla Polski była o 0,1 punktu procentowego wyższa od tej dla Małopolski.

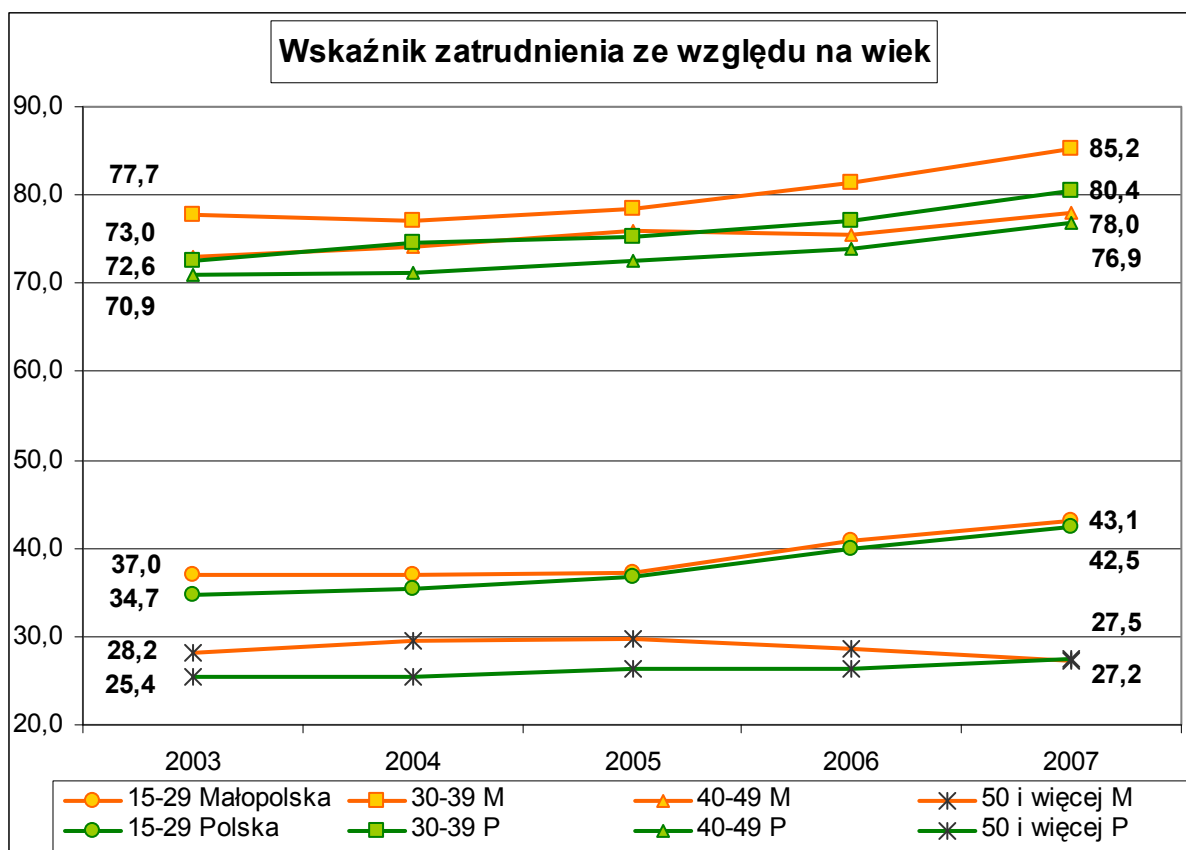
Wskaźnik zatrudnienia jest znacznie zróżnicowany ze względu na takie charakterystyki, jak płeć, wiek, wykształcenie oraz miejsce zamieszkania.

Źródło: opracowanie własne na podstawie *Badanie Aktywności Ekonomicznej Ludności*, GUS

Wartość wskaźnika zatrudnienia w Małopolsce różni się o 13,8 punktu pomiędzy kobietami (44%), a mężczyznami (57,8%). W okresie 2004-2007 dystans pomiędzy płciami wzrósł na niekorzyść kobiet. W opisywanym okresie w Małopolsce miał miejsce wzrost wskaźnika zatrudnienia dla mężczyzn o ok. 3 punkty, podczas gdy dla kobiet wartość na koniec 2007 roku wynosiła niemal tyle samo co na koniec 2004. W ostatnim roku w Małopolsce miał miejsce wzrost wartości wskaźnika o 2,4 punktu procentowego wśród kobiet, co jest bardzo

dobrym wynikiem w porównaniu do wartości ogółem (2,2 p.p.). Wartość wskaźnika zatrudnienia dla kobiet w Małopolsce jest wyższa o 1,1 punktu procentowego, niż w Polsce.

Źródło: opracowanie własne na podstawie Badanie Aktywności Ekonomicznej Ludności, GUS

Ze względu na grupy wiekowe widać, że najwyższy wskaźnik zatrudnienia utrzymuje się w grupie trzydziestolatków (85,2%) oraz czterdziestolatków (78%) i sukcesywnie rośnie. Wskaźnik zatrudnienia we wszystkich grupach wiekowych w Małopolsce rośnie oraz jest wyższy, niż średnio dla Polski (za wyjątkiem grupy osób powyżej 50. roku życia). Co charakterystyczne w grupie osób w wieku 40-49 korzystna dla Małopolski różnica maleje (w 2006 roku wynosiła 1,5 punktu procentowego, natomiast w 2007 1,1). Najniższy wskaźnik zatrudnienia cechuje grupy osób najstarszych (powyżej 50 roku życia – 28,6%) oraz najmłodszych (do 29 roku życia - 40,8%). Powód utrzymywania się niskiej wartości wskaźnika zatrudnienia grup najstarszych i najmłodszych jest podobny jak dla niskiego poziomu aktywności zawodowej (uzyskanie pewnych świadczeń społecznych w przypadku osób starszych oraz kontynuacja nauki osób młodszych).

Tytułem podsumowania tej części analizy warto przywołać wyniki badania zrealizowanego przez instytut Lisbon Council⁸, który wskazuje Polską gospodarkę jako jedną z najdynamiczniej rozwijających się w UE (druga po fińskiej). Na podstawie syntetycznego wskaźnika, opartego o sześć kategorii związanych z realizacją Strategii Lizbońskiej (wzrost gospodarki, przyrost wydajności pracy, wzrost zatrudnienia, dynamika inwestycji dokonywanych z myślą o przyszłości, ludzki kapitał (oświata i ogólny poziom wykształcenia siły roboczej) oraz kondycja finansów publicznych) Polska została wyróżniona jako jeden z najdynamiczniej rozwijających się krajów. Pozytywnie oceniono dynamiczny wzrost gospodarki i szybki przyrost wydajności pracy, natomiast negatywnie rynek pracy (przyrost zatrudnienia) i ludzki kapitał (na tych dwóch wymiarach Polska zajmowała najniższe pozycje wśród 14 badanych krajów UE).

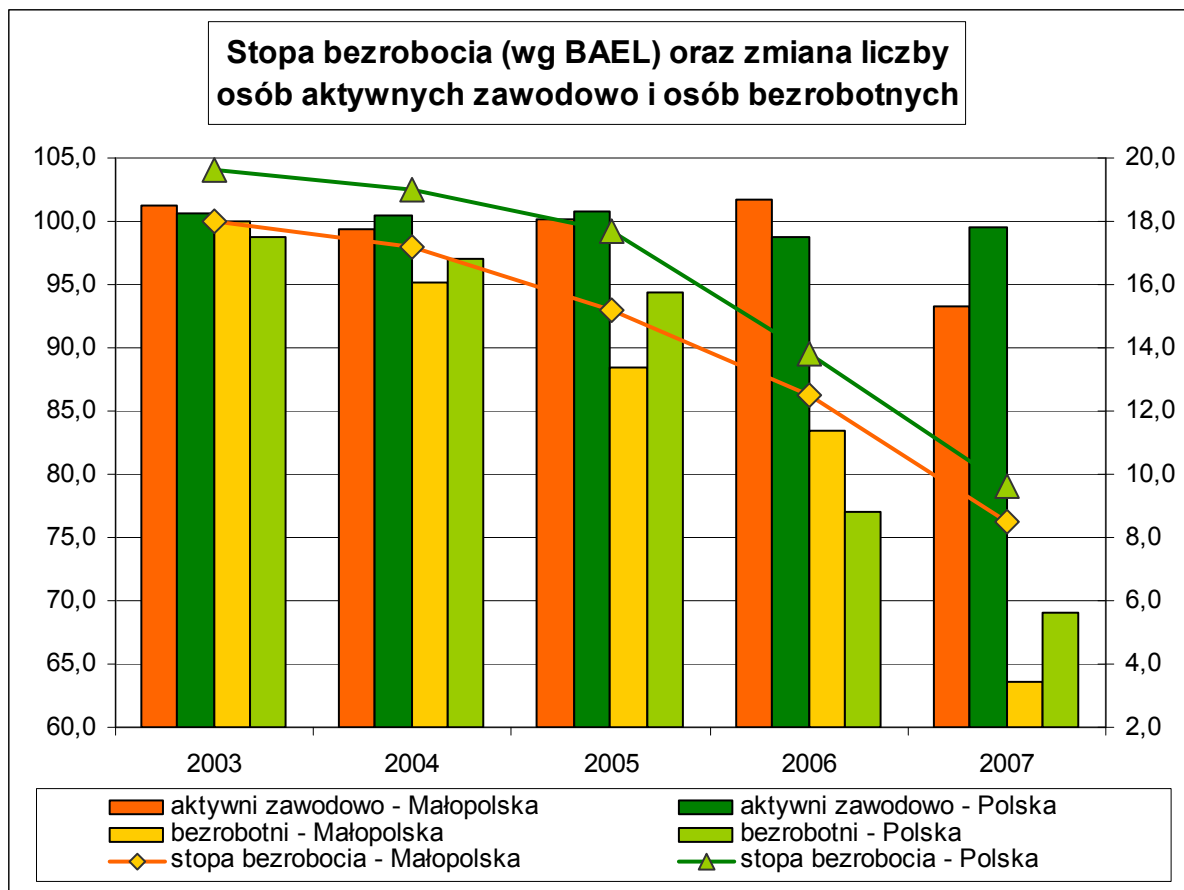
3.3 WSKAŹNIK BEZROBOCIA

Wskaźnik bezrobocia obliczany jest jako udział osób bezrobotnych w grupie aktywnych zawodowo. Prezentowane poniżej statystyki pochodzą z Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL) prowadzonej przez GUS i odbiegają od tych opartych o dane z powiatowych urzędów pracy. Stopa bezrobocia oszacowana na podstawie statystyk powiatowych urzędów pracy jest wyższa, gdyż definicja osoby bezrobotnej jest dużo bardziej liberalna. W BAEL decydujące są bowiem chęć i możliwość podjęcia pracy w przeciągu dwóch tygodni od momentu badania, podczas gdy dla stopy bezrobocia rejestrowanego (opartego o dane PUP) liczy się fakt rejestracji w urzędzie. Wartość wskaźnika w obu przypadkach maleje wraz ze zmniejszaniem się liczby bezrobotnych i/lub wzrostem liczby osób aktywnych zawodowo.

W województwie małopolskim stopa bezrobocia wg BAEL na koniec 2008 roku wynosiła 5,5%, podczas gdy w Polsce 6,7%. Stopa bezrobocia wyliczana na podstawie statystyk PUP wynosiła z kolei (7,6% oraz 9,5%). Zarówno w Polsce, jak i Małopolsce, w ostatnich latach istniały warunki do zmniejszania się stopy bezrobocia. Liczba aktywnych zawodowo wzrastała (w Małopolsce w większym zakresie niż w Polsce) oraz zdecydowanie spadało bezrobocie. Wg BAEL w ostatnim roku stopa bezrobocia w Małopolsce spadła o 2,4 punktu, podczas gdy w Polsce o 1,8 (w oparciu o statystyki PUP w Małopolsce o 3 punkty, a w Polsce o 2,9).

⁸ *European Growth and Jobs Monitor 2009*, The Lisbon Council, Frankfurt 2009

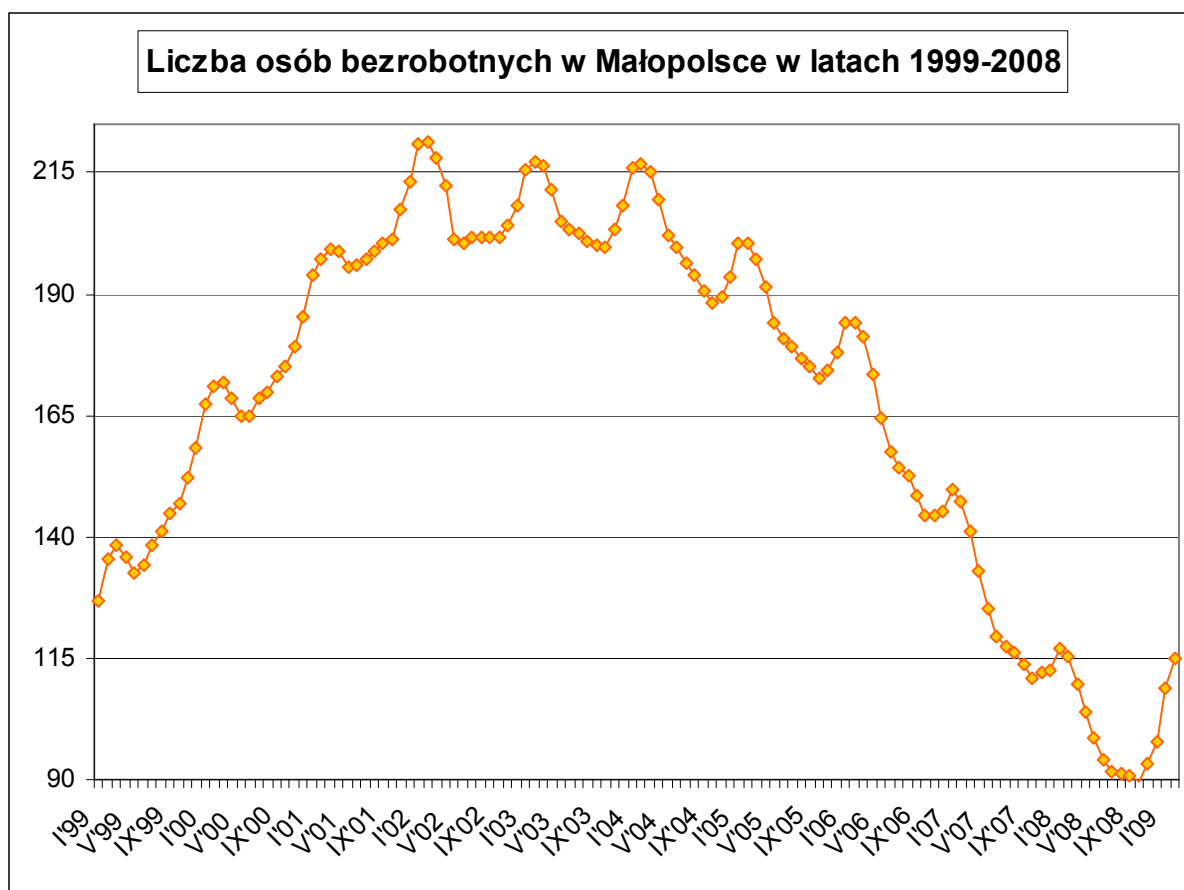
Ze względu na większy stopień szczegółowości informacji uzyskiwanej ze statystyk urzędów pracy część opracowania dotycząca bezrobocia oparta będzie o to źródło informacji. W kolejnej części zostanie zaprezentowana informacja o liczbie osób bezrobotnych oraz o grupach w gorszej sytuacji na rynku pracy w ujęciu powiatów województwa małopolskiego.

Źródło: opracowanie własne na podstawie Badanie Aktywności Ekonomicznej Ludności, GUS

4. BEZROBOCIE REJESTROWANE

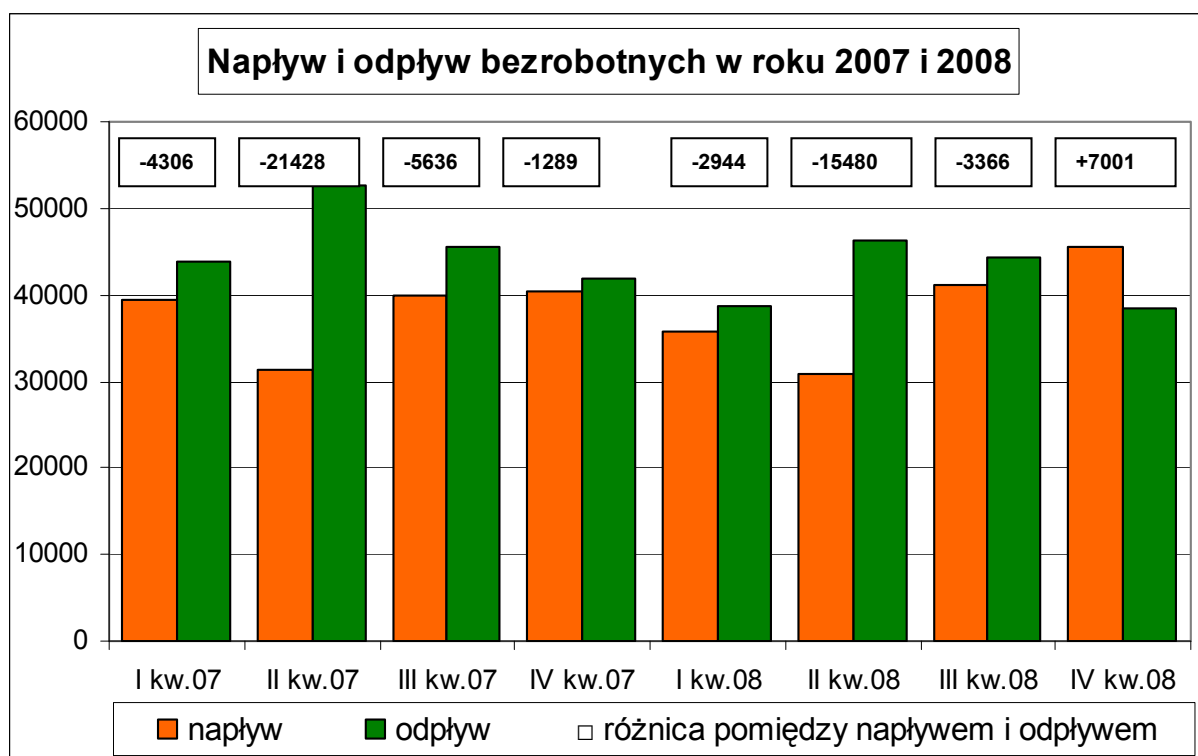
Począwszy od 2004 roku liczba osób bezrobotnych w Małopolsce dynamicznie maleje. Wg statystyk powiatowych urzędów pracy na koniec 2008 roku w Małopolsce było 97 813 osób bezrobotnych. W ostatnim roku liczba bezrobotnych w województwie zmalała o 14 789 osób, czyli o 13,1%. Porównując zmiany, które dokonały się w 2008 roku do tych, które miały miejsce w 2007, gdy z rejestrów odeszło 32 659, czyli 22,5%, widać, że dynamika spadku bezrobocia uległa spowolnieniu. W 2008 roku w całej Polsce liczba osób bezrobotnych zmalała o 272 821 osób bezrobotnych, czyli 15,6% (dla porównania w poprzednim roku w całej Polsce z rejestrów odeszło 562 837 osoby bezrobotne, co przełożyło się na 24,4% spadek). W wartościach względnych zmniejszenie bezrobocia w Polsce był o 2,5 punktu procentowego większe niż w Małopolsce.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z powiatowych urzędów pracy w Małopolsce

Liczba osób bezrobotnych w końcu 2008 roku jest niższa, niż w roku ubiegłym. Mimo to, dynamika spadkowa z roku 2007 nie powtórzyła się. Osób z rejestrów PUP ubyło mniej niż w latach poprzednich (zarówno w wartościach względnych, jak również bezwzględnych). Przewidywania sprzed roku, dotyczące spowolnienia spadku bezrobocia sprawdziły się.

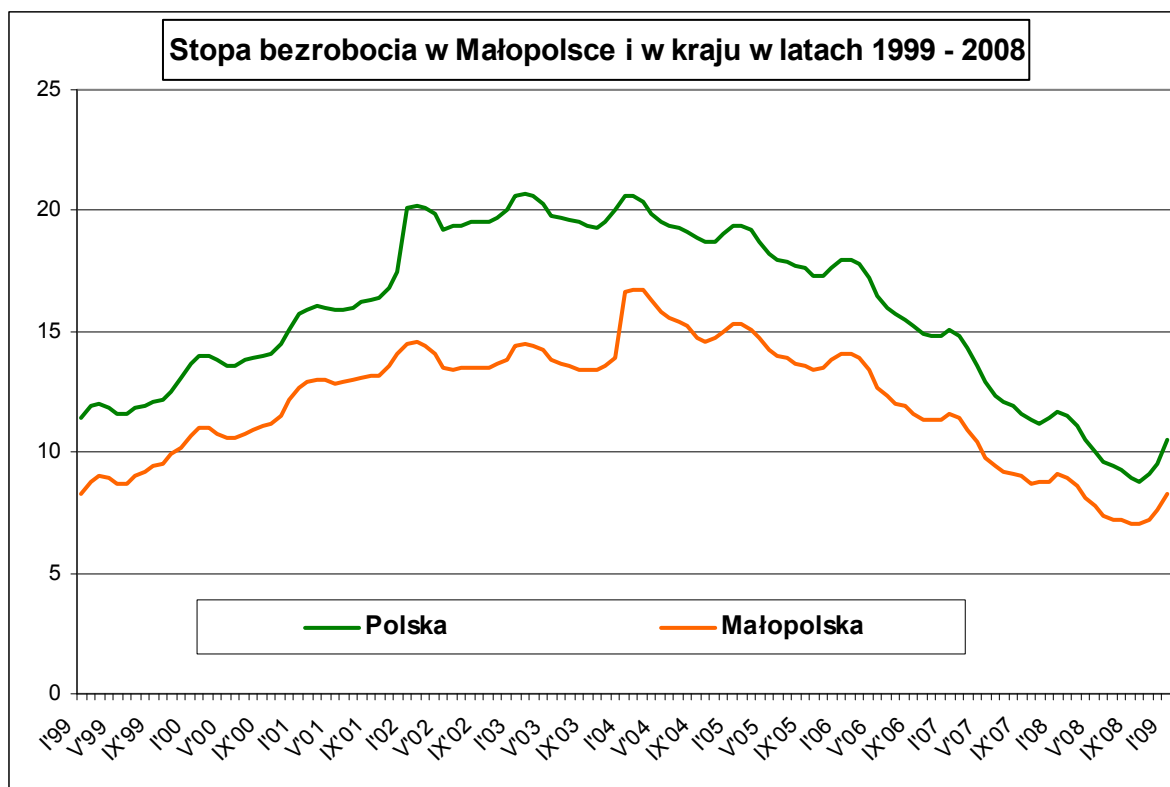
Przyczyn upatrywano w wyczerpaniu się w rejestrach PUP osób dobrze rokujących z punktu widzenia możliwości znalezienia zatrudnienia (w rejestrach pozostały osoby o gorszych kwalifikacjach), jak również wysokich wzrostach wynagrodzeń w latach 2006-2007, które znacznie podrożyły koszt pracy, co mogło zniechęcać pracodawców do zatrudniania. Na zagrożenia opisywane w zeszłym roku należałoby nałożyć wydarzenia ostatnich miesięcy, które mocno oddziałują na rynek pracy. Chodzi przede wszystkim o spowolnienie wzrostu gospodarczego na skutek kryzysu w USA oraz krajach UE-15 i części nowych krajów UE (gł. nadbałtyckich). Pogarszanie się sytuacji na rynku pracy jest widoczne w rejestrach osób bezrobotnych. W poprzednich latach sezonowy wzrost bezrobotnych w miesiącach jesienno-zimowych był nieznaczny (od września 2005 do lutego 2006 wzrost o 6,6%, od września 2006 do lutego 2007 spadek o 0,7%, od września 2007 do lutego 2008 wzrost o 1,2%), natomiast od września 2008 do lutego 2009 miał miejsce wzrost aż o 26,7%. Tak znacząca różnica wynika przede wszystkim ze przewagi napływów do rejestrów, przekraczających odpływy, głównie na skutek znaczącego spadku liczby ofert pracy. W 2008 roku do rejestrów zgłoszono 73,8 tys. ofert pracy, czyli o 7,5 tys. mniej niż w roku poprzednim (spadek o 9,2%). W poprzednim roku w grudniu w rejestrach PUP pozostawało ok. 4,2 tys. ofert pracy do dyspozycji osób bezrobotnych, podczas gdy rok później tylko 1,9 tys.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z powiatowych urzędów pracy w Małopolsce

Dotychczasowa dynamicznie zmniejszająca się liczba osób bezrobotnych w rejestrach wynikająca z utrzymywania się ujemnego salda pomiędzy napływami i odpływami z

bezrobocia, po pomyślnych 2006 i 2007 roku (gdy ujemne roczne saldo pomiędzy napływami, a odpływami z rejestrów wynosiło ok. 32 tys.) uległa zatrzymaniu. W 2008 roku w trzech pierwszych kwartałach obserwowaliśmy spadek liczby bezrobotnych wynikający z pozytywnego salda napływów i odpływów. W porównaniu do roku poprzedniego różnica ta była gorsza niż w poprzednim roku. W IV kwartale sytuacja diametralnie się odwróciła – do rejestrów napłynęło o 7 tys. osób więcej, niż z nich odeszło. Przy zachowaniu tej tendencji w 2009 roku możemy się spodziewać znaczącego wzrostu bezrobocia.

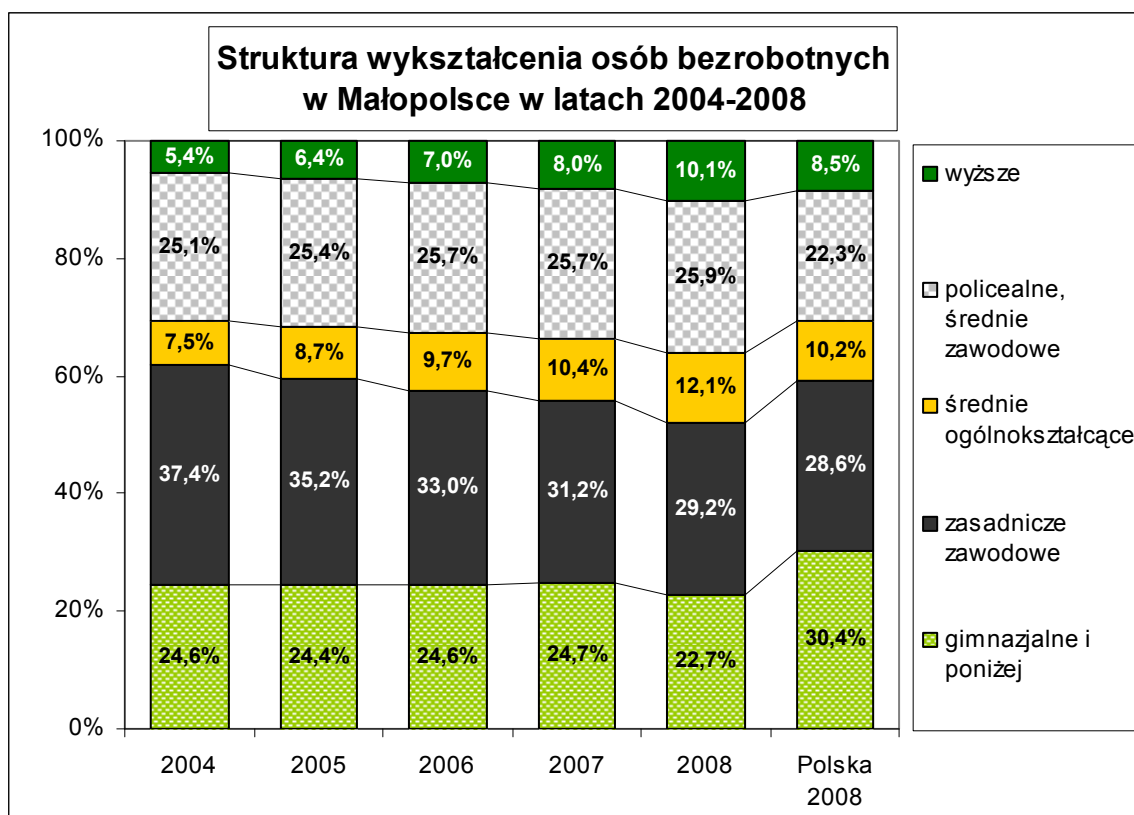

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z powiatowych urzędów pracy w Małopolsce

Stopa bezrobocia rejestrowanego w Małopolsce na koniec 2008 roku wynosiła 7,6%, podczas gdy w Polsce 9,5%. Różnica wynosi 1,9 punktu procentowego. Od dłuższego czasu daje się obserwować zmniejszający się dystans pomiędzy Małopolską i Polską (w roku poprzednim różnica wynosiła 2,6 punktu procentowego, natomiast dwa lata temu 3,5). Świadczy to o mniejszej dynamice spadkowej liczby bezrobotnych w Małopolsce.

Z punktu widzenia miejsca zamieszkania bezrobotnych mieszkańcy wsi stanowią 55,5% ogółu bezrobotnych. W poprzednim roku udział bezrobotnych zamieszkujących wieś wynosił 54,7%. W ostatnich latach zmniejszające się bezrobocie nie spowodowało zmiany struktury osób bezrobotnych ze względu na miejsce zamieszkania - osoby mieszkające na wsi stanowiły ok. 55% ogółu. Wynika to m.in. stąd, że w Małopolsce udział zamieszkujących

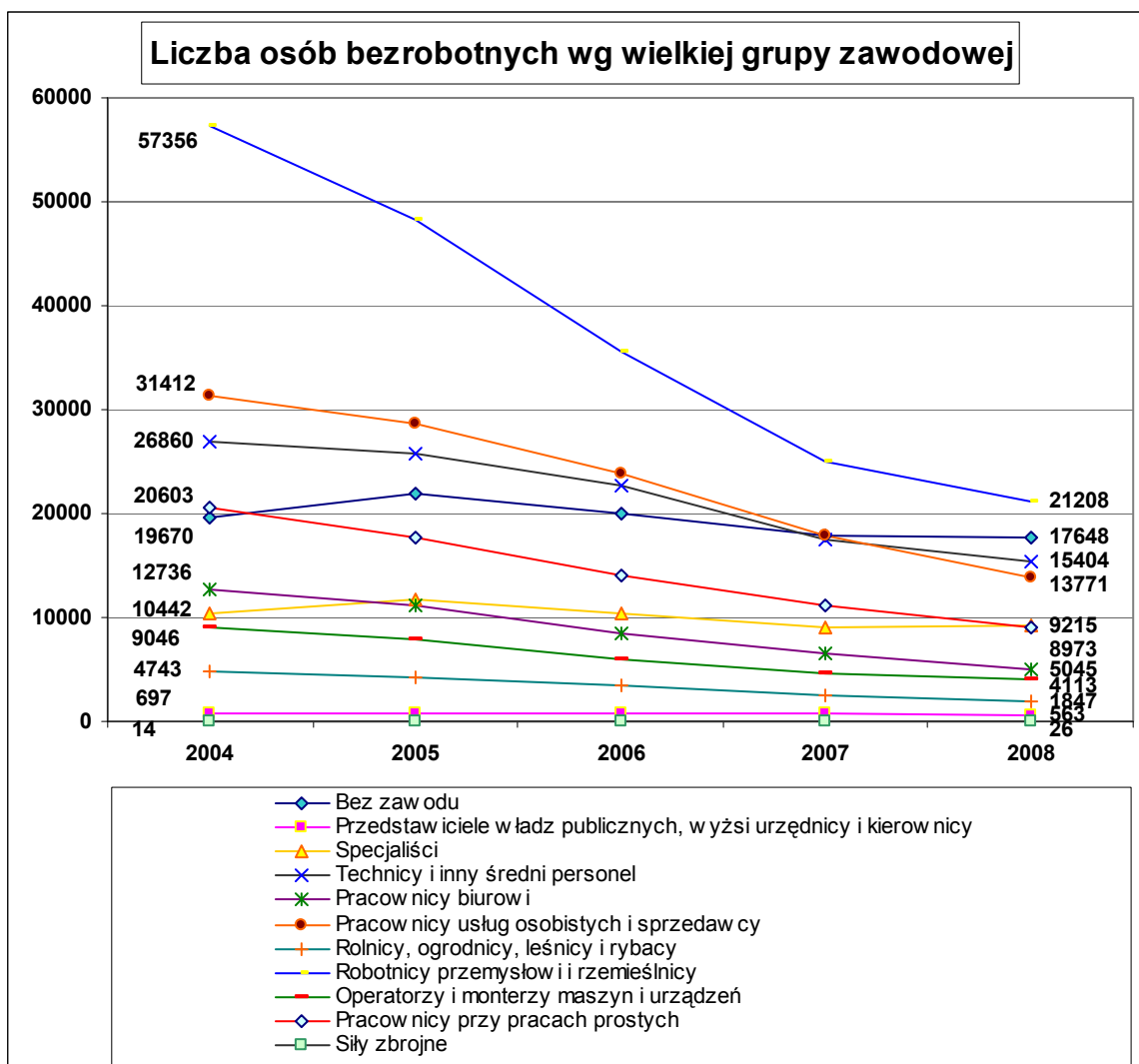
wieś jest znacznie wyższy. W Polsce proporcja osób zamieszkających na wsi i w mieście jest odwrotna, niż w Małopolsce (osoby zamieszkujące na wsi stanowiły 45%).

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z powiatowych urzędów pracy w Małopolsce

Bezrobotni w Małopolsce cechują się lepszym wykształceniem, niż średnia dla kraju. W Małopolsce mniej jest osób z wykształceniem gimnazjalnym oraz niższym (22,7% w Małopolsce wobec 30,4% w Polsce), natomiast więcej z wykształceniem wyższym (10,1% wobec 8,5%), policealnym i średnim zawodowym (25,9% wobec 22,3%) oraz średnim ogólnokształcącym (12,1% wobec 10,2%). Z punktu widzenia zmniejszającego się bezrobocia dobre wykształcenie osób bezrobotnych powinno być ułatwieniem dla aktywizacji tych osób. Zmiany w Małopolsce i Polsce przebiegają w podobnym kierunku. W statystykach wzrasta udział osób z wyższym i średnim wykształceniem, który dokonuje się głównie za sprawą ubytku osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym (spadek udziału z 31,2% do 29,2%). Zmniejszenie w tej kategorii wynikało w dużej mierze ze spadku liczby osób bezrobotnych związanych z grupą zawodową robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy. Postępujące zmiany w strukturze wykształcenia osób bezrobotnych przebiegają w tym samym kierunku co zmiany wykształcenia ludności Małopolski w ogóle – wzrasta udział osób z wyższym i średnim poziomem wykształcenia.

Z punktu widzenia zawodów widać, że najliczniej reprezentowani są robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy, w której to grupie było 21 208 osób bezrobotnych, stanowiąc 21,7% ogółu. Grupa ta cechowała się równocześnie największą dynamiką spadkową. Zmniejszanie się liczby bezrobotnych z tej kategorii wynika przede wszystkim ze wzmożonego zapotrzebowania na robotników wykwalifikowanych zarówno w kraju, jak i za granicą. Osobami najczęściej migrującymi do krajów Europejskiego Obszaru Gospodarczego byli robotnicy wykwalifikowani. Spowolnienie gospodarcze w kraju oraz kryzys w krajach UE-15 może spowodować zmniejszenie zainteresowania tą kategorią zawodową ze strony rynku, a w konsekwencji wzrost liczby bezrobotnych.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z powiatowych urzędów pracy w Małopolsce

Kolejnymi pod względem liczby osób bezrobotnych są: kategoria „bez zawodu” (17 648, czyli 18%), technicy i średni personel (15 404, czyli 15,7%) oraz pracownicy usług osobistych i sprzedawcy (13 771, czyli 14,1%), które cechowały się zmniejszeniem liczby osób bezrobotnych. Spośród wymienionych grup zawodowych w przeciągu ostatnich dwóch lat ze

względu na zmienną dynamikę spadkową nastąpiła zmiana kolejności grup zawodowych pod względem największej liczby bezrobotnych. Pracownicy usług osobistych i sprzedawcy, ze względu na wzmożone zapotrzebowanie na tą kategorię zawodową oraz związany z tym odpływ osób bezrobotnych z rejestrów spadła z 2, na 4 spośród najliczniej reprezentowanych przez osoby bezrobotne.

Z punktu widzenia zawodów, najliczniej reprezentowanymi wśród osób bezrobotnych są: sprzedawcy (7 199), asystenci ekonomiczni (2 864), pracownicy biurowi (2 499), kucharze (2 216), ślusarze (2 058), krawcy (1 969), robotnicy gospodarczy (1 502), technicy mechanicy (1 435), robotnicy budowlani (1 369) oraz murarze (1 337). Ze względu na miejsce poprzedniego zatrudnienia wśród osób bezrobotnych dominowały osoby, które wcześniej były zatrudnione w następujących sekcjach (przetwórstwo przemysłowe - 23,8%, handel i naprawy - 21,2%, budownictwo - 10,4% oraz działalność usługowa komunalna, społeczna i indywidualna, pozostała - 10,3%).

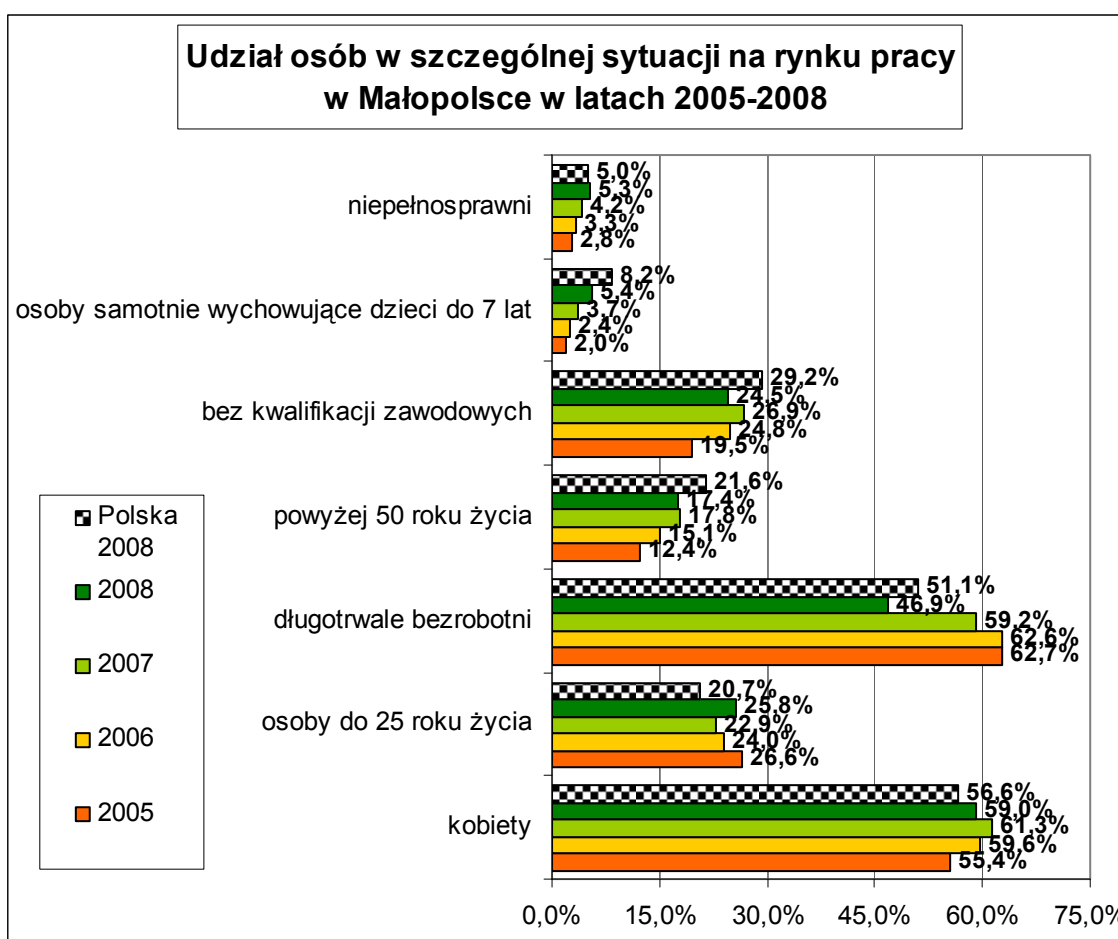
5. SYTUACJA OSÓB MAJĄCYCH TRUDNOŚCI NA RYNKU PRACY

Zmniejszające się bezrobocie skutkuje w pierwszej kolejności odpływaniem ze statystyk osób o lepszych kwalifikacjach. W wyniku tego w statystykach pozostają osoby posiadające mniejsze szanse znalezienia pracy lub pozbawione motywacji do jej znalezienia (pracujący na czarno, nieaktywni zawodowo). Z tego powodu w statystykach można obserwować wzrost udziału osób znajdujących się w trudnej sytuacji na rynku pracy. Ustawa o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy wymienia następujące grupy:

- bezrobotni do 25. roku życia,
- bezrobotni długotrwale lub kobiety, które nie podjęły zatrudnienia po urodzeniu dziecka,
- bezrobotni powyżej 50. roku życia,
- bezrobotni bez kwalifikacji zawodowych, bez doświadczenia zawodowego lub bez wykształcenia średniego,
- bezrobotni samotnie wychowujący co najmniej jedno dziecko do 18. roku życia,
- bezrobotni, którzy po odbyciu kary pozbawienia wolności nie podjęli zatrudnienia oraz
- bezrobotni niepełnosprawni.

Dodatkowo, analiza zostanie poszerzona o kobiety. Aż do 2007 roku ich udział wśród osób bezrobotnych rósł. Dopiero w 2008 roku nastąpiła zmiana sytuacji tej grupy. Udział kobiet zmniejszył się o prawie 5 punktów procentowych (z 61,3% do 56,6%). Drugi rok z rzędu obserwowany jest spadek udziału osób długotrwale bezrobotnych. W 2006 roku osoby

pozostające bez pracy dłużej niż 12 miesięcy stanowiły 62,6%, natomiast na koniec 2008 roku 51,1%. Poprawa sytuacji osób w tych grupach potwierdza tezę mówiącą o tym, że osoby z grup defaworyzowanych w sytuacji poprawy na rynku pracy wchodzi na niego jako ostatnie (gdy wyczerpią się w rejestrach osoby w większych szansach na zatrudnienie), natomiast w sytuacji pogorszenia warunków na rynku pracy jako pierwsze z niego wypadają. Prawdopodobnie, gdyby sytuacja na rynku pracy nadal się poprawiała z dotychczasową dynamiką można byłoby zaobserwować w rejestrach zmniejszanie się kolejnych grup uznawanych za te znajdujące się w trudniejszej sytuacji. Dotychczas największym spadkiem udziału osób bezrobotnych cechowała się grupa osób do 25. roku życia.

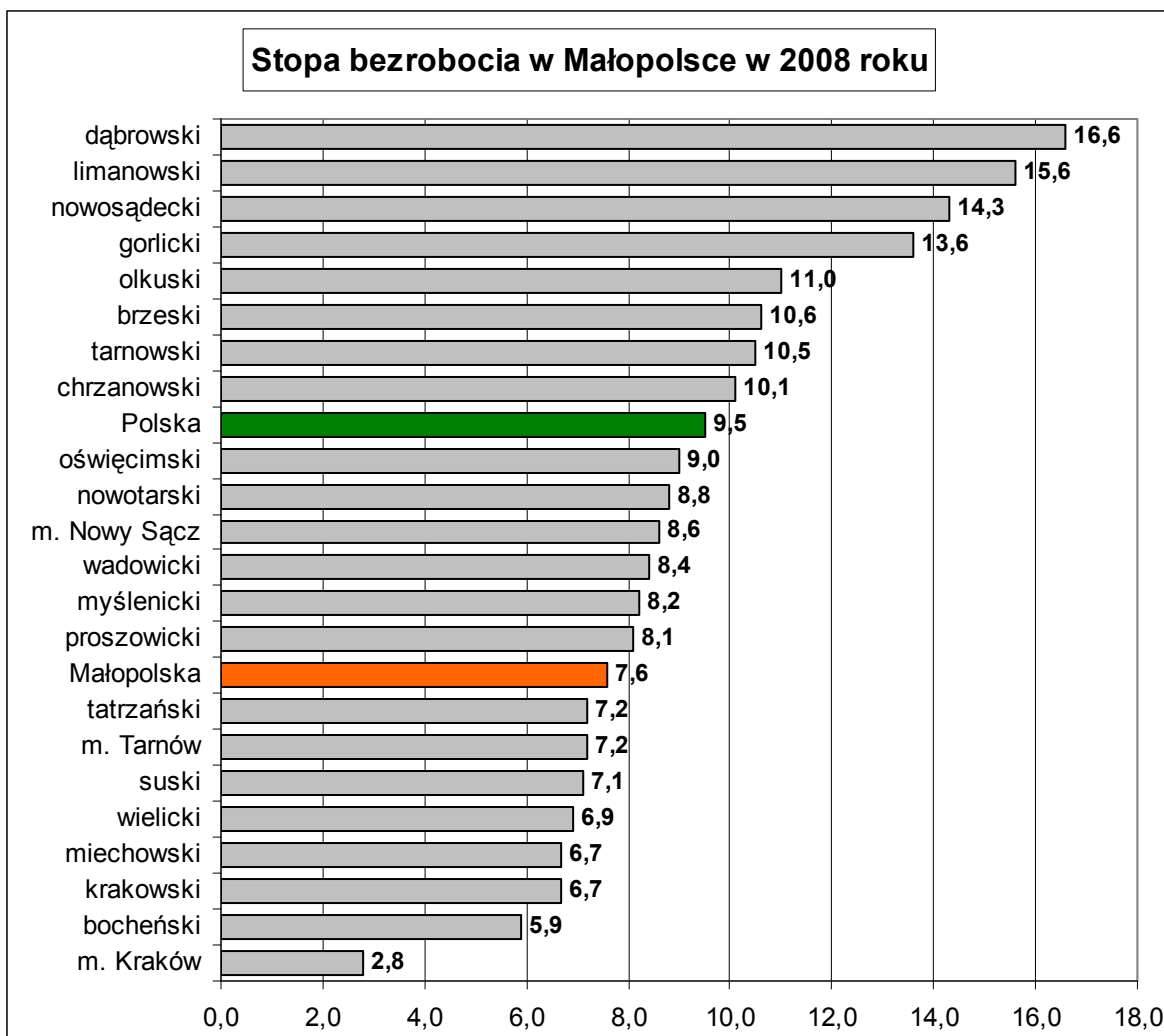
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z powiatowych urzędów pracy w Małopolsce

Można postawić hipotezę, że wśród grup uznanych za będące w gorszej sytuacji na rynku pracy możliwe jest wprowadzenie gradacji szans znalezienia pracy. O tych szansach będzie informować kolejność załamania się wzrostu udziału danej grupy bezrobotnych. Z tego punktu widzenia największą szansą cechować się będzie grupa osób do 25. roku życia, następnie osoby długotrwale bezrobotne (o ich wydzieleniu nie decyduje żadne kryterium związane z charakterystykami typu płeć, wiek, bądź poziom kwalifikacji, lecz czas

pozostawania bez pracy), kobiety wraz z osobami powyżej 50. roku życia oraz bez kwalifikacji zawodowych. Grupami zawodowymi, które w porównaniu do poprzedniego roku zwiększyły swój udział wśród bezrobotnych były osoby niepełnosprawne oraz osoby samotnie wychowujące dzieci do 7 lat.

Porównując strukturę osób bezrobotnych w Małopolsce i Polsce widać, że w Małopolsce zdecydowanie większy udział stanowią osoby do 25. roku życia (25,8% wobec 20,7% w Polsce), kobiety (59% wobec 56,6%) oraz osoby niepełnosprawne (5,3% wobec 5%). W przypadku pozostałych grup będących w gorszej sytuacji na rynku pracy udział osób bezrobotnych w Polsce jest wyższy niż w Małopolsce. W dalszej części analizy będą zaprezentowane zmiany wartości wskaźników dla poszczególnych powiatów wg wymienionych charakterystyk.

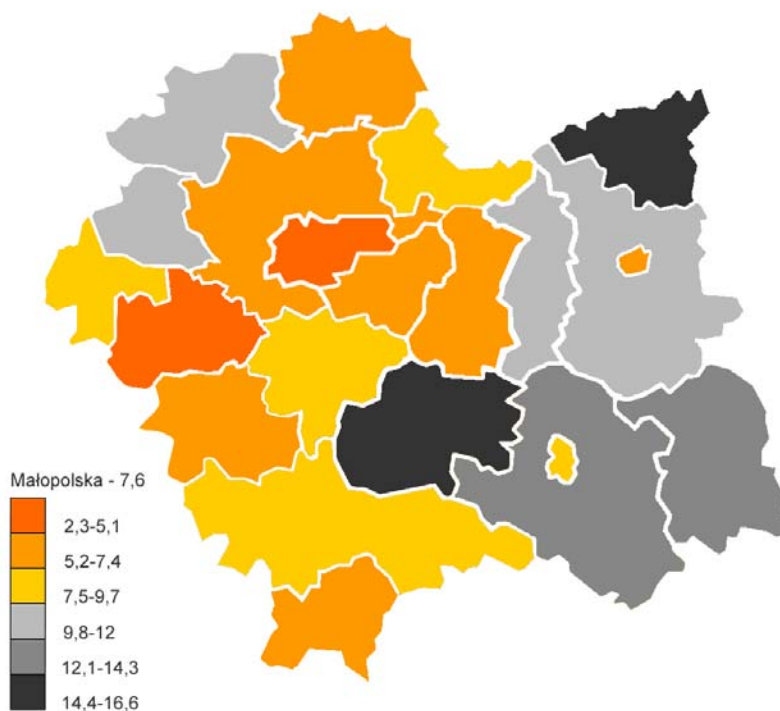
Bezrobocie w Małopolsce jest zróżnicowane terytorialnie. Od lat najniższy poziom utrzymuje się w Krakowie (2,8%), natomiast powiaty o najwyższej stopie bezrobocia z roku na rok ulegają zmianie. W 2008 roku najwyższy poziom bezrobocia miał miejsce w powiecie dąbrowskim (16,6%), który w zeszłym roku był na drugim miejscu. Różnica stopy bezrobocia pomiędzy tymi powiatami w 2008 roku wynosiła 13,8 punktu. Wraz z malejącą średnią wskaźnika bezrobocia dla Małopolski zmniejsza się również rozstęp pomiędzy najwyższą i najniższą wartością stopy bezrobocia w województwie - w 2004 roku wynosiła 21,8; w 2005 roku 19,1; w 2006 roku 16,2, w 2007 roku wynosiła 14,7, natomiast w 2008 roku 13,8. Spadek bezrobocia w powiatach wpływa na znaczne zrównoważenie sytuacji na rynku pracy w województwie.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z powiatowych urzędów pracy w Małopolsce

Powiatami o najniższej stopie bezrobocia obok wspomnianego już Krakowa są: powiat: bocheński (5,9%), krakowski (6,7%), miechowski (6,7%), wielicki (6,9%), suski (7,1%), miasto Tarnów (7,2%) oraz tatrzański (7,2%). Wszystkie te powiaty lokowały się poniżej średniej wojewódzkiej (7,6%). Z punktu widzenia rozmieszczenia przestrzennego, najniższa stopa bezrobocia charakteryzuje powiaty w bliskim sąsiedztwie Krakowa. Najwyższa stopa bezrobocia ma miejsce w powiatach: dąbrowskim (16,6%), limanowskim (15,6%), nowosądeckim (14,3%), gorlickim (13,6%), olkuskim (11%), brzeskim (10,6%), tarnowskim (10,5%) i chrzanowskim (10,1%), i. Wymienione powiaty cechują się wyższą niż krajowa stopą bezrobocia (9,5%).

Stopa bezrobocia rejestrowanego w Małopolsce

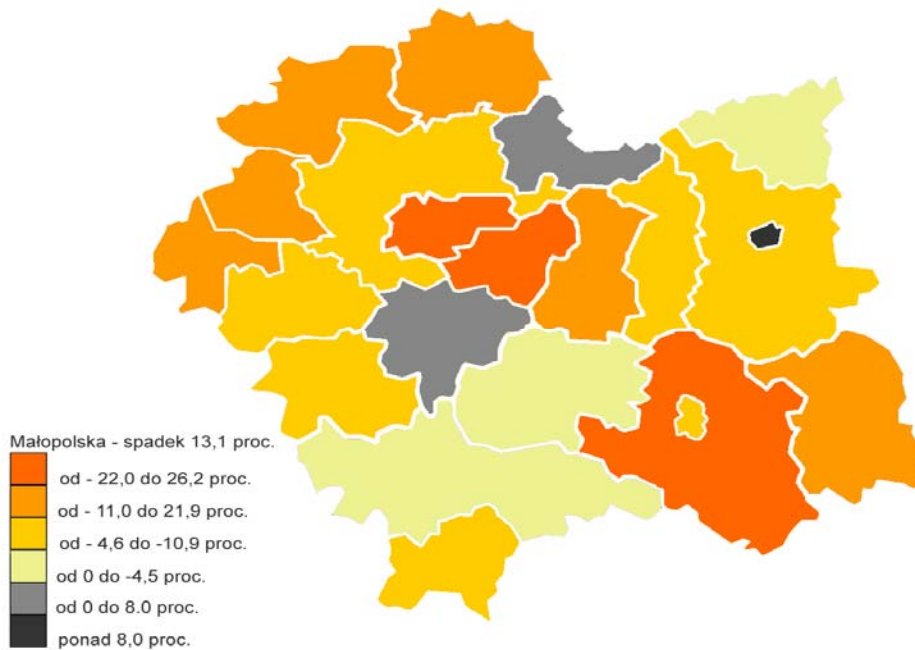

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z powiatowych urzędów pracy w Małopolsce

Istotne w analizie bezrobocia w regionie jest uchwycenie jego zmienności. W niniejszym opracowaniu zmienność bezrobocia będzie mierzona w wartościach względnych, jako różnica liczby bezrobotnych w porównaniu do poprzedniego okresu. W 2008 roku w Małopolsce z rejestrów ubyło 13,1% bezrobotnych. Obszarami, w których ubytek osób bezrobotnych był największy były: miasto Kraków (26,2%) oraz powiaty: wielicki (24,2%), nowosądecki (23,3%), chrzanowski (21,9%), gorlicki (19,1%) oraz bocheński (18,9%).

Powiatami, w których w tym samym czasie miał miejsce wzrost liczby bezrobotnych były miasto Tarnów (8,1%) oraz powiaty proszowicki (5,7%) oraz myślenicki (2,7%).

Zmiana liczby osób bezrobotnych w 2008 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z powiatowych urzędów pracy w Małopolsce

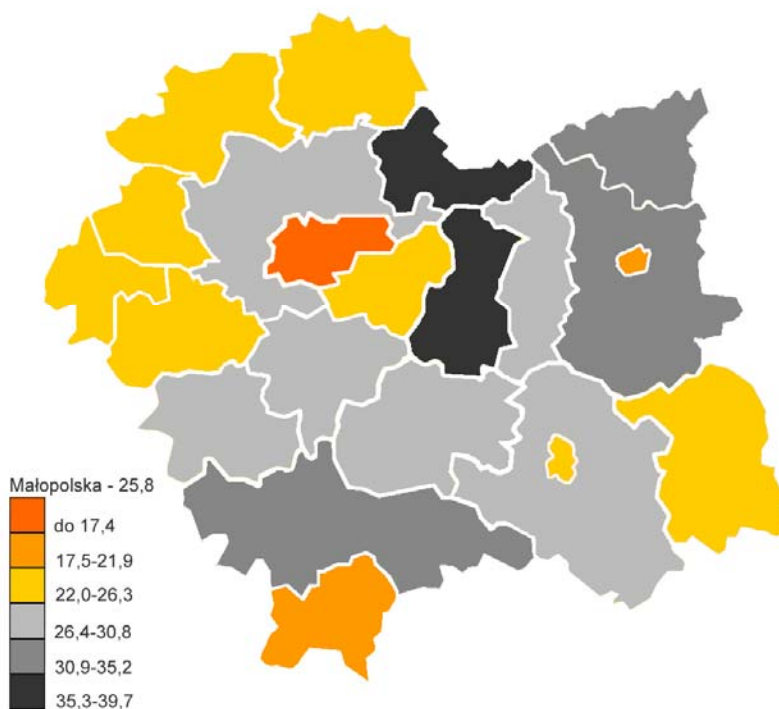
Pogłębiając analizę sytuacji w zakresie bezrobocia w Małopolsce w ujęciu terytorialnym należy zwrócić uwagę na sytuację osób znajdujących się szczególnej sytuacji na rynku pracy w poszczególnych powiatach. Pierwszą opisywaną grupą są osoby do 25. roku życia.

Udział osób do 25. roku życia wynosi w Małopolsce 25,8%. Terytorialne rozmieszczenie bezrobotnej młodzieży w Małopolsce jest zróżnicowane. Najniższy poziom bezrobocia wśród osób najmłodszych występuje kolejno w: Krakowie (12,9%), Tarnowie (21%), powiatach tatrzańskim (21,8%), wielickim (22,8%), olkuskim (23%) oraz mieście Nowy Sącz (23,3%).

Opierając się na danych powiatowych urzędów pracy w Małopolsce najwyższy udział osób do 25. roku życia wśród bezrobotnych miał miejsce w powiatach proszowickim (39,7%), bocheńskim (36,1%) oraz nowotarskim (32,2%).

Przestrzenne rozlokowanie wartości wskaźnika wskazuje na miasta i na tereny wysoko zurbanizowane jako te, które cechują się niskim udziałem osób młodych wśród bezrobotnych. Przyczyną dla takiej sytuacji może być relatywnie lepsza sytuacja na wskazanych lokalnych rynkach pracy (szczególnie w miastach).

Udział osób do 25 roku życia
w ogóle bezrobotnych w 2008 roku

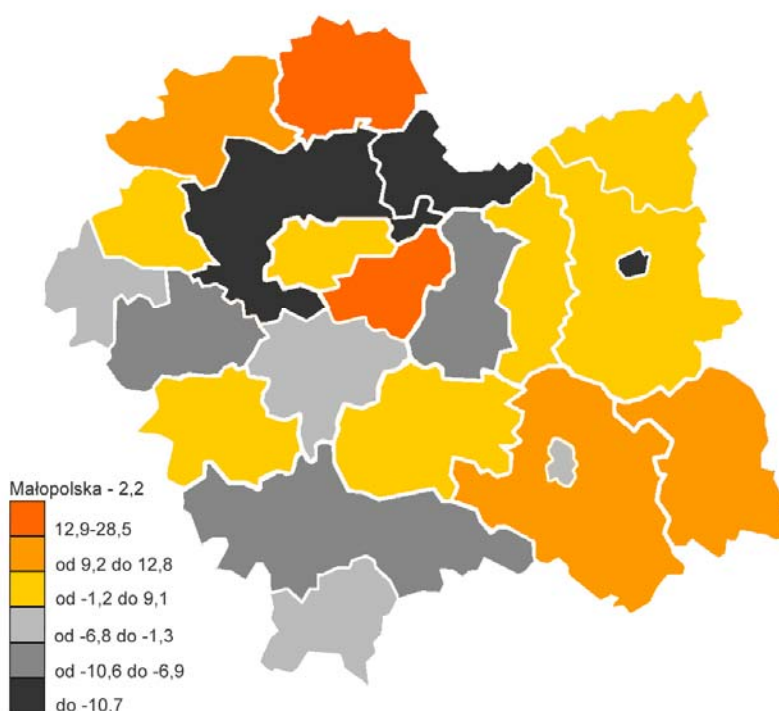

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z powiatowych urzędów pracy w Małopolsce

Problem bezrobocia w Małopolsce w największej mierze dotyka ludzi młodych. Osoby do 35. roku życia w końcu 2008 roku stanowili 54% (w roku 2007 50,4%). W województwie małopolskim w 2008 roku liczba osób do 25. roku zmniejszyła się o 556 osób (2,2%), co w porównaniu do poprzedniego roku jest bardzo słabym wynikiem. W 2007 roku z rejestrów odeszło aż 9 128 osób, co stanowiło 26,2% tej grupy. Największy ubytek osób bezrobotnych do 25. roku życia miał miejsce w powiatach: miechowskim (28,5%), wielickim (17,5%), nowosądeckim (12,8%), gorlickim (11,8%), olkuskim (11,3%) chrzanowskim (9,1%) oraz mieście Kraków (7,8%).

W tym samym czasie, aż w 10 powiatach Małopolski miał miejsce wzrost liczby osób bezrobotnych do 25. roku życia. Największy wzrost w tej kategorii odnotowano w powiecie proszowickim (18,5%), mieście Tarnów (14,6%), powiatach: krakowskim (14,4%), wadowickim (9,3%), nowotarskim (7,8%), bocheńskim (6,9%), tatrzańskim (3,5%), myślenickim (3%), oświęcimskim (1,3%) oraz mieście Nowy Sącz (2,4%). Pogorszenie sytuacji osób do 25. roku życia w tak wielu powiatach Małopolski miało wpływ na udział osób z tej grupy w ogóle bezrobotnych. Liczba osób bezrobotnych w 2008 roku zmniejszyła się o 13,1%, natomiast grupa osób do 25. roku życia o 2,2%. Nieproporcjonalna zmiana liczby bezrobotnych w tych grupach w 2008 roku spowodowała, że wzrósł udział osób do 25. roku życia w ogóle bezrobotnych z 22,9% w 2007 roku do 25,8% w 2008 roku.

Zmiana liczby osób do 25 roku życia w 2008 roku

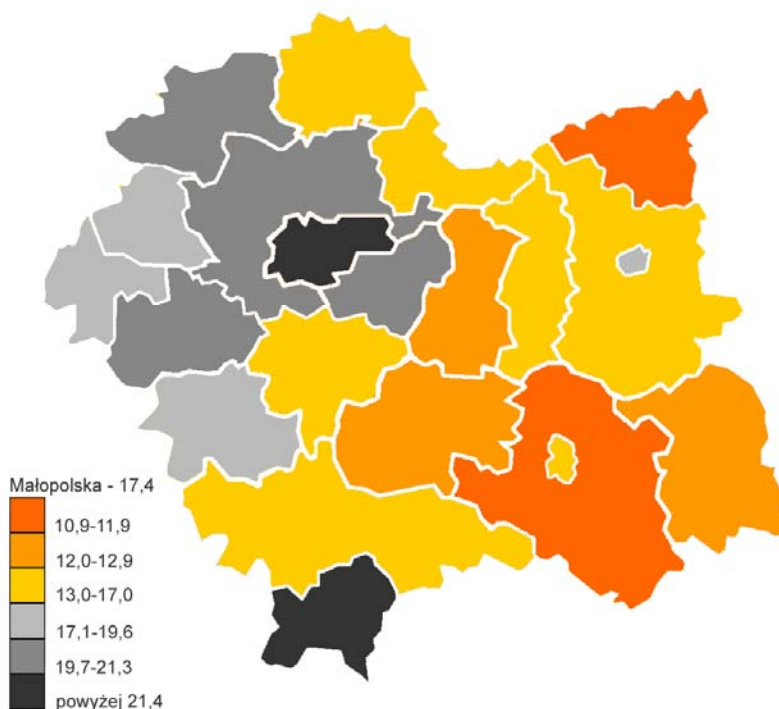

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z powiatowych urzędów pracy w Małopolsce

Drugą z opisywanych grup są osoby powyżej 50. roku życia. Udział osób bezrobotnych w tej grupie w Małopolsce wynosił 17,4%. W ostatnim roku udział osób powyżej 50. roku życia w Małopolsce spadł o 0,4 punktu procentowego. Udział tej grupy dla Małopolski jest dużo niższa od wartości dla Polski (21,6%), co wskazuje na relatywnie lepszą sytuację w Małopolsce. Wskaźnik udziału osób bezrobotnych powyżej 50. roku życia przyjmuje niskie wartości w powiatach, w których wskaźnik udziału osób do 25. roku życia był wysoki. Najniższy udział w ogóle bezrobotnych osób powyżej 50. roku życia miał miejsce w powiatach: dąbrowskim (10,9%), nowosądeckim (11,9%), limanowskim (12,5%), gorlickim (12,8%), bocheńskim (12,9%), tarnowskim (13,3%), brzeskim (14%) oraz proszowickim (14,3%).

Wysoki udział osób bezrobotnych powyżej 50. roku życia miał miejsce w tych samych powiatach co w poprzednim roku tj. w Krakowie (28,3%), powiatach tatrzańskim (24,7%) oraz wielickim (21,3%).

Udział osób powyżej 50 roku życia
w ogóle bezrobotnych w 2008 roku

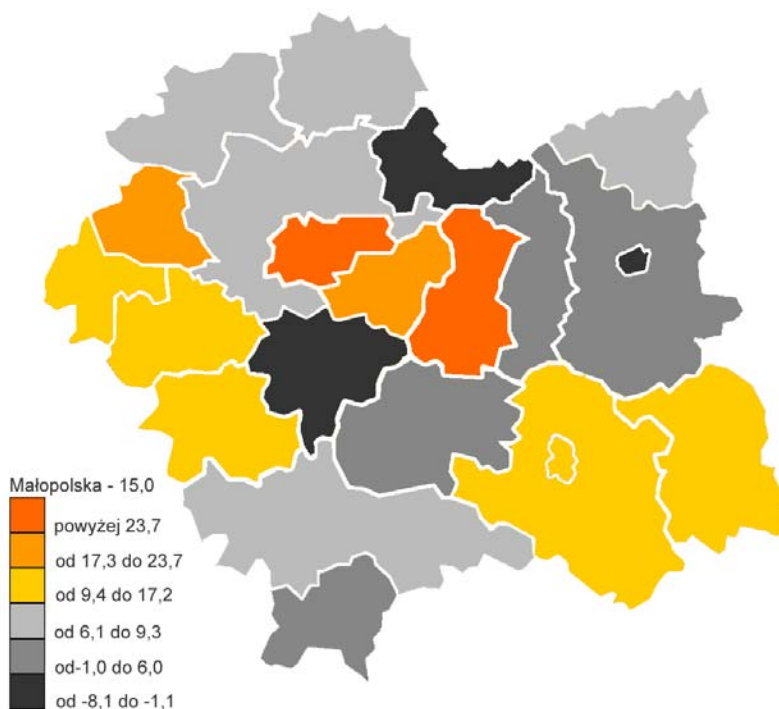

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z powiatowych urzędów pracy w Małopolsce

Średnio w Małopolsce liczba osób bezrobotnych powyżej 50. roku życia zmniejszyła się o 15%. W porównaniu do poprzedniego roku, sytuacja osób z tej kategorii zdecydowanie poprawiła się. W poprzednim roku ze statystyk odeszło 1 906 osób powyżej 50. roku życia (zmniejszenie o 8,7% tej grupy), podczas gdy w 2008 roku grupa ta zmniejszyła się o 3 014 osób. Powiatami, które odnotowały najlepszy wynik były bocheński (34,2%), Kraków (30,9%), wielicki (23,7%), chrzanowski (22,4%), nowosądecki (17,2%), gorlicki (16,9%) oraz oświęcimski (15,8%). Mimo tego, że sytuacja osób powyżej 50. roku życia poprawiła się w powiecie wielickim oraz w mieście Krakowie, w powiatach tych utrzymywał się najwyższy udział osób bezrobotnych powyżej 50. roku życia.

Porównując liczbę osób bezrobotnych powyżej 50. roku życia do tej sprzed roku widać, że w Małopolsce występowały powiaty, które cechowały się wzrostem liczby osób w tej grupie. Należały do nich powiat myślenicki (8,1%), miasto Tarnów (2,5%), oraz powiat proszowicki (1,4%).

Zmiana liczby osób powyżej 50 roku życia w 2008 roku

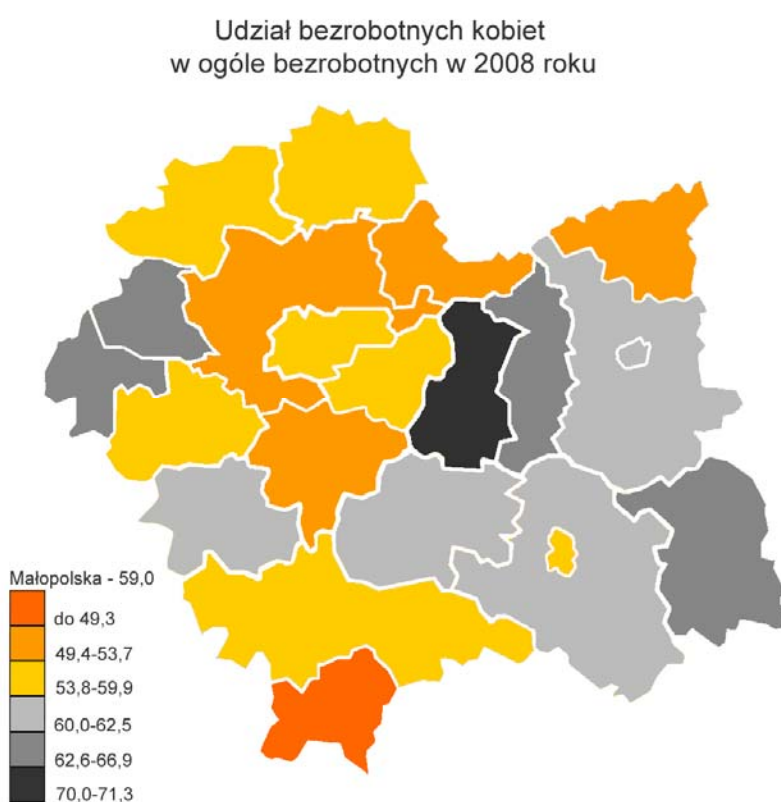
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z powiatowych urzędów pracy w Małopolsce

Kolejne opisywane charakterystyki odnoszą się do sytuacji kobiet. W kontekście wskaźników aktywności zawodowej oraz zatrudnienia wskazywane było, że kobiety w mniejszym stopniu uczestniczą w rynku pracy, co związane jest w dużej mierze z pełnieniem przez nie funkcji opiekuńczych nad osobami zależnymi (najpierw w młodości nad dziećmi, osobami chorymi oraz starszymi, z kolei na starość nad wnukami).

W 2008 roku po raz pierwszy od dłuższego czasu udział kobiet w statystykach bezrobotnych w Małopolsce zmalał i obecnie wynosi 59% (średnia dla Polski jest niższa i wynosi 56,6%). Najniższy udział bezrobotnych kobiet miał miejsce w powiecie tatrzańskim - kobiety bezrobotne stanowiły mniejszość (44,9%) i w porównaniu do poprzedniego roku jeszcze poprawiły swoją sytuację (w 2007 roku stanowiły 47,7%). Kolejne po względem najmniejszego udziału bezrobotnych kobiet w ogóle bezrobotnych były powiaty: myślenicki (51,9%), proszowicki (52,8%), krakowski (53,4%), dąbrowski (53,7%), oraz miechowski (53,9%). Z małymi wyjątkami przestrzenne rozłożenie udziału bezrobotnych kobiet pokrywa się ze stopą bezrobocia. Tam gdzie stopa bezrobocia jest najniższa, udział bezrobotnych kobiet również jest niski. Udział bezrobotnych kobiet najniższy jest na Podhalu oraz w Krakowie i jego otoczeniu. Przyczyną takiego rozłożenia bezrobocia ze względu na płeć może być to, że w Krakowie i na Podhalu sektorem dającym największe zatrudnienie są

usługi, w których tradycyjnie zatrudnienie kobiet jest wyższe. Zapotrzebowanie na kobiety obejmuje również powiaty sąsiadujące nimi.

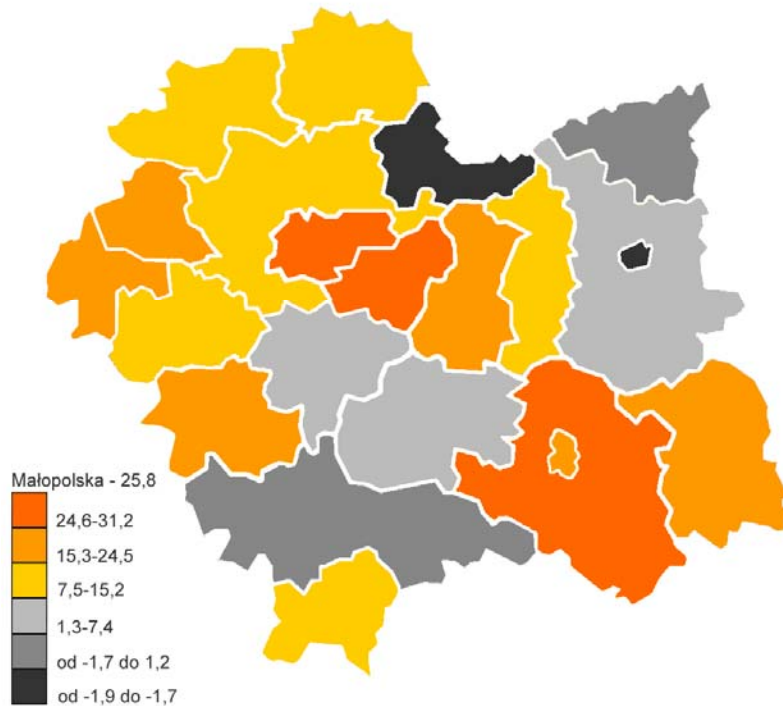
Najwyższy udział bezrobotnych kobiet w rejestrach PUP ma miejsce w powiecie bocheńskim (71,3%). Kolejnymi są powiaty: oświęcimski (65,5%), brzeski (65,2%), gorlicki (63,7%), chrzanowski (62,6%) oraz tarnowski (62,5%). Największy spadek bezrobocia miał miejsce w Krakowie (26,2%), na co znaczący wpływ miała poprawa sytuacji kobiet (spadek o 31,2%). Kolejnymi pod względem znaczącego odpływu bezrobotnych kobiet były: powiat wielicki (27,8%), nowosądecki (27,2%), chrzanowski (24,5%) oraz bocheński (20,8%).

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z powiatowych urzędów pracy w Małopolsce

W 2008 roku liczba bezrobotnych kobiet zmalała o 11 315, czyli o 16,4%. W porównaniu do poprzedniego dynamika spadkowa była mniejsza (ubyło wtedy 17 557, czyli o 20,9%). Słabsza dynamika odpływów z rejestrów spowodowała wzrost udziału tej kategorii w statystykach. W roku 2008 generalnie w całym województwie miał miejsce spadek liczby bezrobotnych kobiet. Mimo to były dwa powiaty, które odnotowały wzrost w tej grupie. Były to miast Tarnów (1,9%) oraz powiat proszowicki (1,7%).

Zmiana liczby bezrobotnych kobiet w 2008 roku

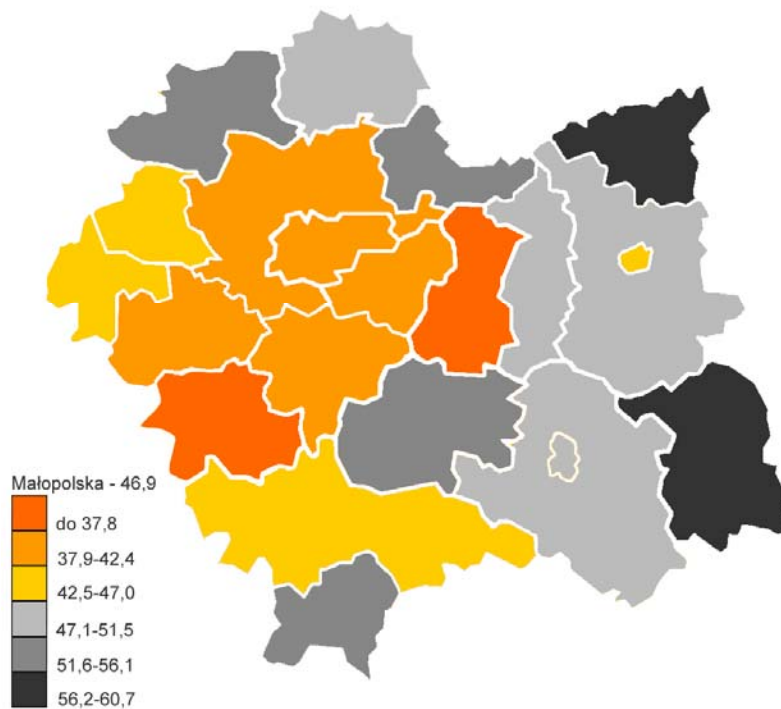
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z powiatowych urzędów pracy w Małopolsce

Grupą osób w szczególnej sytuacji na rynku pracy, wskazywaną przez ustawę, są osoby długotrwale bezrobotne⁹. W przypadku tych osób trudno będzie wskazać na charakterystykę jednoznacznie odróżniającą od pozostałych grup. Wynika to stąd, że o wyznaczeniu wszystkich powyżej opisanych grup decydują cechy społeczno-demograficzne (wiek, płeć, czy posiadane kwalifikacje) utrudniające znalezienie pracy, podczas gdy o wydzieleniu długotrwale bezrobotnych decyduje czas pozostawania bez pracy.

Udział osób długotrwale bezrobotnych w Małopolsce w stosunku do ogółu bezrobotnych w 2008 roku wyniósł 46,9% i był niższy od wartości sprzed roku o przeszło 12 punktów procentowych (średnia dla Polski była dużo wyższa i wynosiła 51,1%).

⁹ W myśl Ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy bezrobotnym długotrwale – jest to osoba bezrobotna pozostająca w rejestrze powiatowego urzędu pracy łącznie przez okres ponad 12 miesięcy w okresie ostatnich 2 lat, z wyłączeniem okresów odbywania stażu i przygotowania zawodowego w miejscu pracy.

Udział osób długotrwale bezrobotnych w 2008 roku

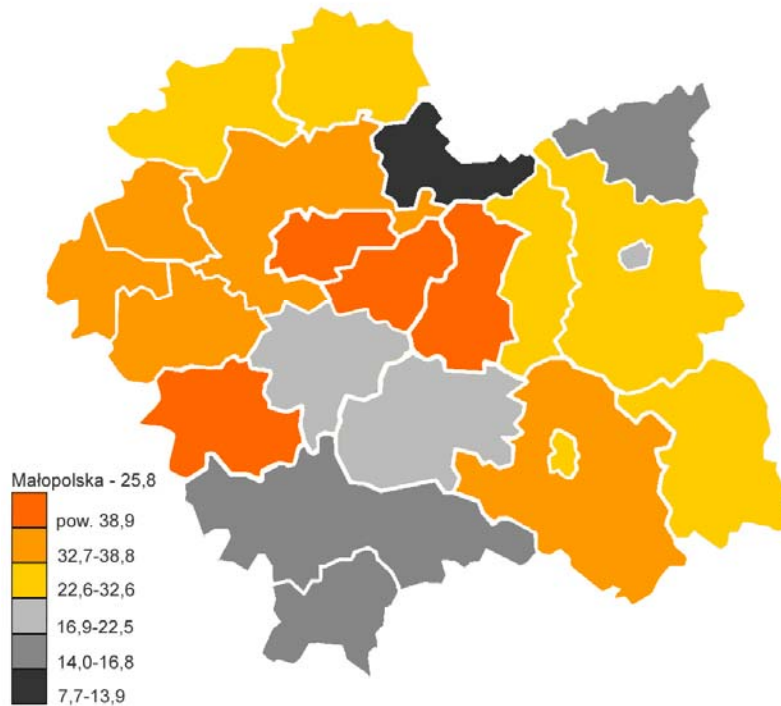

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z powiatowych urzędów pracy w Małopolsce

Najniższy udział osób długotrwale bezrobotnych miały powiaty suski (33,2%), bocheński (37,5%), krakowski (38,4%), myślenicki (38,7%), wielicki (39,7%) oraz wadowicki (41,7%). Relatywnie niski udział osób długotrwale bezrobotnych w tych powiatach jest dobrą informacją, gdyż wskazuje na możliwość dalszej poprawy sytuacji na rynku pracy nie ograniczanej wysokim udziałem osób długotrwale bezrobotnych. Osoby długotrwale pozostające bez pracy, to osoby, które zazwyczaj posiadają niedostosowane kwalifikacje do potrzeb lokalnego rynku pracy i nie są w stanie samodzielnie poradzić sobie z trudną sytuacją. Dodatkowym utrudnieniem dla tych osób jest stopniowe wykluczanie nie tylko z aktywności zawodowej, ale również pozostałych sfer życia społecznego.

Najwyższy udział osób długotrwale bezrobotnych utrzymuje się w powiatach: dąbrowskim (60,7%), gorlickim (57,5%) oraz limanowskim (55,4%).

W 2008 roku liczba osób długotrwale bezrobotnych zmniejszyła się o 20 823 osoby, co przełożyło się na spadek o 31,2%. W porównaniu do poprzedniego roku, dynamika zmian była dużo bardziej korzystna (z rejestrów odeszło 24 357 osób, czyli 26,8% z tej grupy). W porównaniu do ogólnego spadku liczby bezrobotnych w 2008 roku (13,1%), widać, że osób długotrwale ubyło proporcjonalnie więcej.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z powiatowych urzędów pracy w Małopolsce

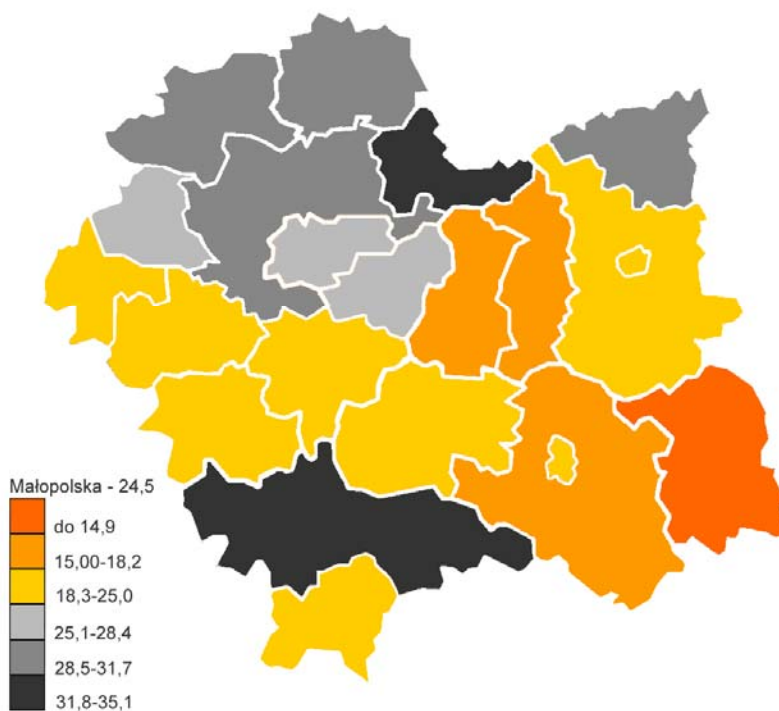
We wszystkich powiatach województwa małopolskiego liczba osób długotrwale bezrobotnych zmniejszyła się. Największe odpływy z tej grupy miały miejsce w Krakowie (45,1%) oraz powiatach: bocheńskim (42,6%), wielickim (41,6%), suskim (40,1%), nowosądeckim (38,8%), oświęcimskim (38,6%) oraz chrzanowskim (38,6%). Najmniejsza poprawa sytuacji osób długotrwale bezrobotnych miała miejsce w powiatach proszowickim (odpływ rzędu 7,7%), dąbrowskim (15,1%), nowotarskim (16,2%) oraz tatrzańskim (16,8%).

Ostatnią opisywaną charakterystyką jest udział osób bez kwalifikacji zawodowych. Jest to kategoria osób, które nie posiadają kwalifikacji do wykonywania jakiegokolwiek zawodu poświadczonych dyplomem, świadectwem, zaświadczeniem instytucji szkoleniowej lub innym dokumentem uprawniającym do wykonywania zawodu. Grupa osób bez kwalifikacji zawodowych w 2008 stanowiła 24,5% i pierwszy raz od kilku lat uległa zmniejszeniu. Porównując udział osób bezrobotnych bez kwalifikacji zawodowych w Małopolsce do występujących w Polsce widać, że sytuacja na regionalnym rynku pracy była lepsza - w Polsce udział osób w tej kategorii był większy i wynosił 29,2%.

Najmniejszy udział osób bez kwalifikacji zawodowych utrzymywał się w powiatach gorlickim (14,9%), bocheńskim (17,1%), brzeskim (18%), nowosądeckim (18,2%), wadowickim (22,6%) oraz w mieście Nowy Sącz (21,1%). Powiatami o najgorszej sytuacji pod względem

udziału osób bez kwalifikacji zawodowych były: proszowicki (35,1%), nowotarski (33,6%), krakowskim (31,3%) oraz miechowskim (30,2%).

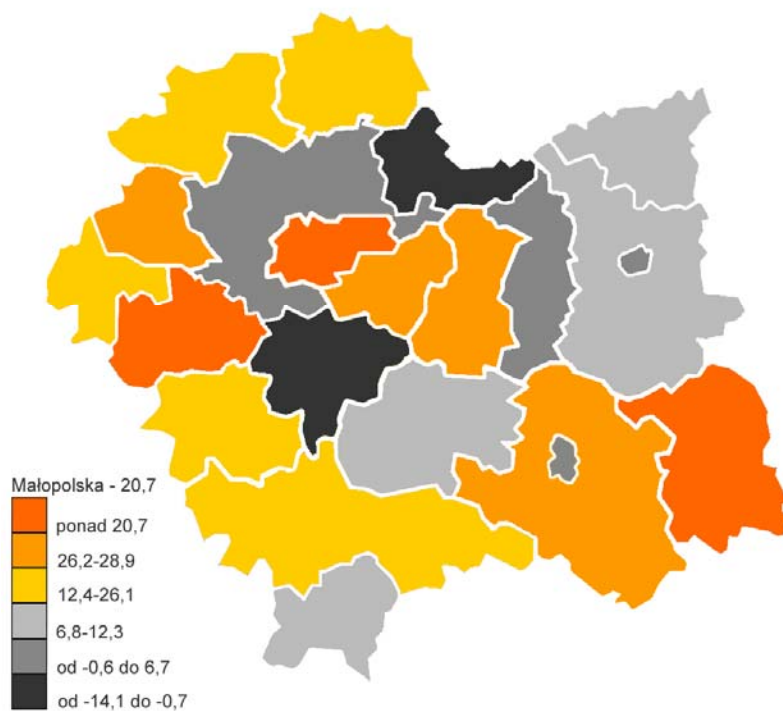
Udział osób bezrobotnych bez kwalifikacji w 2008 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z powiatowych urzędów pracy w Małopolsce

W ciągu ostatniego roku w Małopolsce liczba osób bez kwalifikacji zawodowych zmniejszyła się o 6 246 osób (20,7%). W porównaniu do poprzedniego roku, gdy z rejestrów z kategorii osób bez kwalifikacji odeszło 5 724 osoby, czyli zmniejszenie o 15,9%, widać, że dynamika spadkowa była większa. Liczba osób bez kwalifikacji spadła w każdym z powiatów, z wyjątkiem powiatów proszowickiego (wzrost o 14,1%) oraz myślenickiego (0,7%). Najmocniej poprawiła się sytuacja w powiecie wadowickim (47%), w Krakowie (36,4%), orz powiatach gorlickim (30,6%) oraz wielickim (28,9%).

Zmiana liczby osób bezrobotnych
bez kwalifikacji w 2008 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z powiatowych urzędów pracy w Małopolsce

6. WNIOSKI

1. Sytuacja na rynku pracy w Małopolsce w 2008 roku poprawiła się. Trzy podstawowe wskaźniki opisujące rynek pracy w porównaniu do 2007 roku poprawiły swoje wartości. Wg BAEL współczynnik aktywności zawodowej wzrósł o 0,2 punktu procentowego (z 53,4% do 53,6%), wskaźnik zatrudnienia o 1,5 punktu (z 48,9% do 50,3%) natomiast stopa bezrobocia spadła o 2,4 punktu (z 7,9% do 5,5%). Poprawa wskaźnika zatrudnienia oraz stopy bezrobocia dokonała się głównie za sprawą przejścia dużej grupy osób z bezrobocia do zatrudnienia. Porównując sytuację Małopolski do Polski na koniec 2008 roku widać, że Małopolska zrobiła mniejsze postępy, niż pozostałe województwa. Dotychczas Małopolska cechowała się lepszymi wskaźnikami od średnich dla Polski. W ostatnim roku ponadprzeciętna poprawa wszystkich trzech opisywanych wskaźników miała miejsce tylko w województwie mazowieckim. W roku 2007 współczynnik aktywności zawodowej w Małopolsce spadł poniżej średniej ogólnopolskiej (aktualnie wynosi 53,6% dla Małopolski i 54,2% dla Polski), natomiast w 2008 roku tą samą sytuację dało się obserwować dla wskaźnika zatrudnienia (kolejno: 50,3% wobec 50,4%). Ponadprzeciętną poprawę współczynnika aktywności zawodowej oraz wskaźnika zatrudnienia odnotowały województwa: śląskie, zachodniopomorskie oraz kujawsko-pomorskie, czyli te które cechują się najniższymi wartościami opisywanych wskaźników w kraju.
2. Jedynym wskaźnikiem, który jest korzystniejszy dla Małopolski, niż Polski jest stopa bezrobocia. W 2008 roku wg BAEL zmniejszenie stopy bezrobocia w Małopolsce było większe niż w Polsce (2,4 wobec 1,8 punktu procentowego). Stopa bezrobocia w Małopolsce wg tych badań wynosiła 5,5% (w Polsce 6,7%) i tylko w dwóch województwach była niższa (Pomorskie – 3,9% oraz Lubuskie - 4,8%). Stopa bezrobocia oparta o rejestry urzędów pracy wskazuje, że w Małopolsce bezrobocie wynosiło 7,6% (wobec 9,5% w Polsce). Wg rejestrów tylko w 3 województwach stopa bezrobocia była niższa, niż w Małopolsce (Wielkopolska – 6,4%, Śląsk – 6,9% oraz Mazowsze – 7,3%). Dla porównania w 2007 roku Małopolska miała drugą najniższą stopę bezrobocia w kraju (8,8% zaraz za województwem wielkopolskim 8%).
3. W ostatnich latach w Małopolsce miały miejsce korzystne na tle kraju zmiany demograficzne. Liczba ludności zwiększała się (podobnie jak w województwach mazowieckim, pomorskim i wielkopolskim), głównie za sprawą przyrostu naturalnego, jak również dodatniego salda migracji. Pozytywne zmiany w tym obszarze stanowią o

bardzo pozytywnej ocenie sytuacji na danym terytorium, przede wszystkim w zakresie jakości życia (ludzie migrują za bardziej korzystnymi do życia warunkami oraz żyją dłużej i chętniej mają dzieci przy spełnieniu odpowiednich warunków). Małopolska, wraz z województwami o zwiększającej się liczbie mieszkańców (Mazowsze, Wielkopolska i Pomorze) odnotowuje bardzo dobre wskaźniki bezrobocia rejestrowanego, co może świadczyć o ponadprzeciętnej, dobrej sytuacji w tych regionach.

4. Zła sytuacja osób w kontekście prezentowanych wskaźników opisujących rynek pracy w 2008 roku uległa dalszemu pogorszeniu. Współczynnik aktywności zawodowej oraz wskaźnika zatrudnienia dla kobiet oraz osób powyżej 55. roku życia w Małopolsce nadal spadał, podczas gdy w Polsce utrzymywał się na niezmiennym poziomie lub uległ nieznacznej poprawie.
5. W 2008 roku, w porównaniu do roku poprzedniego zdecydowanie zmniejszyła się dynamika spadku bezrobocia. Było to spowodowane przede wszystkim mniejszymi odpływami osób bezrobotnych z rejestrów w miesiącach wiosenno – letnich oraz dużo większymi napływami do rejestrów w okresie jesienno – zimowym. Napływy do bezrobocia w IV kw. 2008 zdecydowanie przekraczały odpływy z bezrobocia. W poprzednich latach 2006 i 2007 sytuacja pod tym względem była dużo bardziej korzystna. Zmiana w tym okresie może być pokłosiem informacji o zbliżającym się kryzysie.
6. W 2008 roku, ze względu na nadal utrzymującą się dobrą sytuację na rynku pracy (widoczną przede wszystkim po zmniejszającym się bezrobociu) na rynek pracy są wciągane osoby o mniejszych szansach na znalezienie pracy. Jak dotychczas w statystykach udział osób w gorszej sytuacji na rynku pracy rósł. 2008 rok, był tym, w którym udział osób bez kwalifikacji zawodowych, powyżej 50. roku życia, długotrwale bezrobotnych oraz kobiet spadł. Duże zapotrzebowanie na pracowników (przede wszystkim w I połowie 2008 roku) spowodowało wypychanie z rejestrów osób o gorszych charakterystykach. Zmniejszenie liczby osób bezrobotnych w tych grupach w wartościach względnych było większe niż bezrobotnych w ogóle. Grupa osób bezrobotnych, których udział wzrósł były osoby niepełnosprawne oraz osoby samotnie wychowujące dzieci.
7. W województwie małopolskim stopa bezrobocia na koniec 2008 roku wynosi 7,6%. Obszary, które cechowały się niższą od wojewódzkiej stopy bezrobocia były: miasto

Kraków oraz powiaty: bocheński, krakowski, miechowski, wielicki, suski i tatrzański oraz miasto Tarnów. Najwyższa stopa bezrobocia ma miejsce w powiatach: dąbrowskim, limanowskim, nowosądeckim, gorlickim, olkuskim, brzeskim, tarnowskim i chrzanowskim. Ogólnie, powiatami, które cechują się najlepszą sytuacją z punktu widzenia małego udziału osób z grup będących w najgorszej sytuacji na rynku pracy oraz odpływu tych osób z rejestrów bezrobocia należą powiaty: bocheński, miasto Kraków, wielicki, oświęcimski, gorlicki, nowosądecki, miasto Nowy Sącz oraz powiat suski. Drugą grupą powiatów o umiarkowanej wartości wskaźników oraz zmian wartości tych wskaźników należą: chrzanowski, wadowicki, krakowski, myślenicki, miasto Tarnów, tatrzański, miechowski oraz nowotarski. Trzecią grupą o najsłabszej sytuacji (relatywnie największy udział osób grup będących w najgorszej sytuacji na rynku pracy oraz najmniejszym odpływ tych osób z rejestrów bezrobocia) należą powiaty: brzeski, limanowski, olkuski, proszowicki, tarnowski oraz dąbrowski.